

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ: ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

**Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ
ΕΠΙΠΕΔΟ-ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΛΕΣΒΟΣ**

Επιβλέπων Καθηγητής: ΤΣΕΚΟΣ ΘΕΩΔΩΡΟΣ

Φοιτήτριες: ΜΑΤΑ ΡΟΤΖΕΝΣΑ
ΠΟΤΚΑ ΓΚΕΛΤΙΑΝΑ

Καλαμάτα 2019

Περιεχόμενα

Πρόλογος	σελ. 3
Κεφάλαιο Πρώτο	
1.1 Ορισμός της έννοιας ‘‘πρόσφυγας’’ και της έννοιας ‘‘μετανάστης’’	σελ. 4
1.2 Κατηγορίες προσφύγων και μεταναστών	σελ. 8
1.3 Προσέγγιση της έννοιας του μεταναστευτικού προβλήματος	σελ. 11
1.4 Προσέγγιση της έννοιας της μεταναστευτικής πολιτικής.....	σελ. 15
Κεφάλαιο Δεύτερο	
2.1 Οργανισμός Διαχείρισης Προσφυγικών Κρίσεων	σελ. 18
2.2 Μεταναστευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής ένωσης	σελ. 20
2.3 Μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας	σελ. 24
2.4 Ο ρόλος των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων	σελ. 25
Κεφάλαιο Τρίτο	
3.1 Το σύγχρονο μεταναστευτικό πρόβλημα (2013 – 2019)	σελ. 28
3.2 Τα αίτια της προσφυγικής κρίσης	σελ. 30
3.3 Ευκαιρίες μεταναστών στη χώρα υποδοχής	σελ. 33
3.4 Μοντέλο κοινωνικής ένταξης των μεταναστών	σελ. 33
3.5 Υπηρεσίες – Δομές στους χώρους εγκατάστασης	σελ. 35
3.6 Το δημογραφικό πρόβλημα και οι μετανάστες	σελ. 37
3.7 Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης	σελ. 39
3.8 Κοινωνικός αποκλεισμός των προσφύγων	σελ. 41
Κεφάλαιο Τέταρτο	
4.1 Η περίπτωση της Λέσβου	σελ. 43
4.2 Ο σκοπός της έρευνας	σελ. 45
4.3 Μεθοδολογία έρευνας	σελ. 47
4.4 Το μεταναστευτικό πρόβλημα στη Λέσβο	σελ. 47
4.5 Συνέντευξη.....	σελ. 49
4.6 Η πολιτική αντιμετώπισης του μεταναστευτικού στη Λέσβο	σελ. 52
4.7 Οι σχέσεις μεταναστών και μόνιμων κατοίκων	σελ. 54
Συμπεράσματα	σελ. 55
Βιβλιογραφία	σελ. 57

Πρόλογος

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε με σκοπό να θίξει το μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα και ειδικότερα στο νησί που έχει πληγεί περισσότερο απ' όλα τα υπόλοιπα, τη Λέσβο. Η εργασία, απαρτίζεται από τέσσερα επιμέρους κεφάλαια, καθένα από τα οποία αναφέρεται και σε ξεχωριστά υποκεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο, αναλύεται εκτενώς η έννοια του πρόσφυγα και του μετανάστη, πραγματοποιείται ο διαχωρισμός τους σε κατηγορίες και βλέπουμε μια πρώτη προσέγγιση του μεταναστευτικού ζητήματος και της μεταναστευτικής πολιτικής.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, αναφέρονται οι Οργανισμοί Διαχείρισης Προσφυγικών Κρίσεων καθώς επίσης γίνεται και λεπτομερής ανάλυση της μεταναστευτικής πολιτικής που ακολουθεί τόσο η Ελλάδα όσο και η Ευρώπη. Παράλληλα, θίγεται και ο ρόλος των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

Το τρίτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στις αιτίες της μεταναστευτικής κρίσης, στους τόπους εγκατάστασης των μεταναστών και των προσφύγων, στις δομές που υφίστανται εντός των χώρων υποδοχής και ταυτοποίησης και σε άλλα ζητήματα που αφορούν το μεταναστευτικό.

Τέλος, παρατίθεται το τέταρτο κεφάλαιο στο οποίο πραγματοποιείται η εμβάθυνση του θέματος στο νησί της Λέσβου. Η περίπτωση της Λέσβου, έχει προσελκύσει παγκόσμιο ενδιαφέρον και μέσα και από το πρίσμα της πτυχιακής εργασίας αντιμετωπίζεται με λεπτότητα και ευαισθησία προσπαθώντας αντίστοιχα να διεξάγουμε τα δικά μας συμπεράσματα μέσα από την προσωπική μας επιδίωξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ “ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ” ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ “ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ”.

Ορισμός Μετανάστευσης

Ως μετανάστευση ορίζεται η μόνιμη ή προσωρινή μεταβολή του τόπου εγκατάστασης ενός ατόμου ή ενός κοινωνικού συνόλου μετανάστευσης, με βάση το καθεστώς εισόδου και παραμονής στη χώρα υποδοχής, διακρίνεται σε Νόμιμη και Παράνομη Μετανάστευση. (Το φαινόμενο της Μετανάστευσης http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1852, Ημερομηνία Πρόσβασης, 3/12/2018)

1. Νόμιμη μετανάστευση

Οι άνθρωποι οι οποίοι έχουν έλθει και παραμένουν νόμιμα στη χώρα και η παρουσία τους έχει καταγραφεί από τις αρμόδιες αρχές και είναι εφοδιασμένα με την απαιτούμενη άδεια παραμονής και εργασίας ονομάζονται Νόμιμοι Μετανάστες. Οι μετανάστες ξένης εθνικότητας διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες:

- Όσοι προέρχονται από κράτος – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι έχουν δικαίωμα ελεύθερης εγκατάστασης.
- Οι υπήκοοι τρίτων χωρών, για την είσοδο και παραμονή των οποίων στη χώρα απαιτείται διαδικασία προέγκρισης.

2. Παράνομη μετανάστευση

Πρόκειται για τους αλλοδαπούς οι οποίοι, είτε έχουν έρθει στη χώρα, χωρίς νόμιμα ταξιδιωτικά έγγραφα, άρα ονομάζονται «λαθρομετανάστες» είτε ήρθαν νόμιμα μεν, υπό κάποια ιδιότητα (τουρισμός, σπουδές, νόμιμη εργασία κ.λ.π.) αλλά στη συνέχεια παραμένουν παράνομα στη χώρα, ως αντικανονικοί μετανάστες.

Οι άνθρωποι, από αρχαιοτάτων χρόνων, έχουν την τάση να μετακινούνται για να πετύχουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης, περισσότερες ευκαιρίες για τον εαυτό τους και για τα μέλη της οικογένειάς τους, ή ακόμη και για να αποφύγουν διώξεις και πολέμους. Οι κυριότερες ομάδες μετακινούμενων ατόμων είναι τρεις: οι πρόσφυγες, οι εσωτερικά εκτοπισμένοι και οι μετανάστες.

Αξιοσημείωτη είναι μια αυξανόμενη σύγκυση μεταξύ αυτών των τριών ομάδων. Στην προσπάθειά της εξομάλυνσης αυτής της σύγκυσης γίνεται ο παρακάτω διαχωρισμός:

Πρόσφυγες: Οι πρόσφυγες τρέπονται σε φυγή εξαιτίας των πολέμων ή των διώξεων και δεν λαμβάνουν προστασία από τη χώρα τους.

Εσωτερικά εκτοπισμένοι: σε σχέση με τους πρόσφυγες, εκείνοι, δεν έχουν εγκαταλείψει τη χώρα τους και παραμένουν, τουλάχιστο, νομικά υπό την προστασία του κράτους.

Μετανάστες: αποφασίζουν να μετακινηθούν από τη χώρα τους με στόχο να βελτιώσουν τις συνθήκες της ζωής τους.

Οι μετανάστες αλλά και οι πρόσφυγες αξιοποιούν ολοένα και περισσότερο τις ίδιες οδούς προκειμένου να μετακινηθούν. Έχουν όμως βασικές διαφορές, γι' αυτόν τον λόγο αντιμετωπίζονται με διαφορετικό τρόπο από το διεθνές δίκαιο. Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται σε παγκόσμια κλίμακα αύξηση του αριθμού των μεταναστών, των εσωτερικά εκτοπισμένων και των προσφύγων. Και οι τρεις ομάδες αντιμετωπίζονται όλο και περισσότερο με τον ίδιο τρόπο: με καχυποψία και απόρριψη. Οι έλεγχοι των συνόρων γίνονται αυστηρότεροι, ενώ ταυτόχρονα, τα προβλήματα ξενοφοβίας και ρατσισμού κάνουν έντονη την εμφάνισή τους. (Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες 2008-2009).

Το βασικό νομικό κείμενο το οποίο ορίζει το ποιος φέρει την ιδιότητα του πρόσφυγα, τα δικαιώματα των προσφύγων και τις νομικές υποχρεώσεις των κρατών απέναντί τους είναι η Σύμβαση της Γενεύης, που υπογράφηκε το 1951. Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, πρόσφυγας είναι το άτομο που «λόγω δικαιολογημένου

Εικόνα 1

φόβου δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω των πολιτικών του πεποιθήσεων βρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την ιθαγένεια και δεν μπορεί ή, εξαιτίας αυτού του φόβου, δεν

επιθυμεί να απολαμβάνει της προστασίας της χώρας αυτής» (Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης και Ύπατη Αρμοστεία).

Η Σύμβαση του 1951 για τους Πρόσφυγες και το Πρωτόκολλο του 1967 αποτελούν τις βάσεις της σύγχρονης προστασίας των προσφύγων, κατοχυρώνοντας νομικές αρχές που συναντώνται σε πολλά διεθνή κείμενα, στα εθνικά δίκαια και σε πρακτικές σχετικά με τους πρόσφυγες. Μια από τις πιο σημαντικές αρχές της Σύμβασης του 1951 είναι ότι οι πρόσφυγες δεν πρέπει να απελαύνονται ή να επιστρέφονται «στα σύνορα των εδαφών όπου η ζωή ή η ελευθερία τους απειλείται» (Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, 2008 - 2009).

Η Σύμβαση, επίσης, αναφέρει τα βασικά δικαιώματα που πρέπει να αναγνωρίζονται στους πρόσφυγες, ωστόσο είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι μοναδικός σκοπός της Σύμβασης του 1951 είναι η προστασία των προσφύγων και όχι η διαχείριση των διαφόρων μεταναστευτικών ζητημάτων. Αξίζει επιπλέον να αναφερθεί ότι στρατιώτες, εγκληματίες πολέμου και τρομοκράτες αποκλείονται από την προστασία που προσφέρεται στους πρόσφυγες.

Μια άλλη διάκριση που σχετίζεται με τους πρόσφυγες αφορά τον φορέα αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας (Κόντης Α., 2005). Έτσι, οι πρόσφυγες διακρίνονται σε «πρόσφυγες της Σύμβασης», όταν αναγνωρίζονται από τη χώρα υποδοχής με βάση τη

Στατιστικά Στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου (from 7.6.2013 to 31.12.2017)

Αιτήσεις Ασύλου - Γενική αποτύπωση										
	2013	Μεταβολή % (2013-2014)	2014	Μεταβολή % (2014-2015)	2015	Μεταβολή % (2015-2016)	2016	Μεταβολή % (2016-2017)	2017	Σύνολο
Σύνολο	4814		9431		13188		51061		58661	137155
Μηνιαίος Μέσος Όρος	688	14.3% ↑	786	39.8% ↑	1099	287.2% ↑	4255	14.9% ↑	4888	2494

Αιτήσεις Ασύλου - Φύλο και ηλικία																					
Διάστημα Ηλικίας	2013			2014			2015			2016			Δεκέμβριος 2017			2017			Σύνολο		
	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο			
0-13	255	182	437	388	306	694	919	792	1711	7684	7105	14789	511	390	901	7620	6726	14346	16866	15111	31977
14-17	272	37	309	569	84	653	608	168	776	3535	1389	4924	349	65	414	4350	1094	5444	9334	2772	12106
18-34	2370	600	2970	5171	921	6092	6198	1466	7664	15282	6593	21875	1465	521	1986	21477	7165	28642	50498	16745	67243
35-64	748	338	1086	1510	460	1970	2098	856	2954	5356	3796	9152	435	215	650	6572	3420	9992	16284	8870	25154
65 και άνω	7	5	12	7	15	22	35	48	83	144	177	321	10	10	20	107	130	237	300	375	675
Σύνολο	3652	1162	4814	7645	1786	9431	9858	3330	13188	32001	19060	51061	2770	1201	3971	40126	18535	58661	93282	43873	137155
Ασυνόδευτοι ανήλικοι (συμπ/νονται στο ανωτέρω σύνολο)	177	12	189	385	35	420	332	51	383	1663	314	1977	43	3	46	2147	128	2275	4704	540	5244

Ημερομηνία αναθεώρησης: 22/01/2018

Διάγραμμα 1.: Στατιστικά στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου (Πηγή:
<https://www.ikariaki.gr>)

Σύμβαση της Γενεύης, και σε «πρόσφυγες εντολής», όταν αναγνωρίζονται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ είτε σε διαφωνία με την απόφαση του κράτους υποδοχής είτε σε κράτη που δεν είναι μέλη της Σύμβασης της Γενεύης.

Επίσης, «επί τόπου πρόσφυγες» ονομάζονται όσοι αδυνατούν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους καθώς διώκονται λόγω γεγονότων που συνέβησαν στη χώρα προέλευσης μετά την αναχώρησή τους από αυτήν. Μια μεγάλη κατηγορία είναι οι

«de facto πρόσφυγες», οι οποίοι δεν καλύπτονται από τη Σύμβαση της Γενεύης αλλά εντάσσονται στην κατηγορία των προσφύγων. Διάφορα συμβάντα στη χώρα προέλευσης και η απορριφθείσα ή μη υποβληθείσα αίτηση ασύλου αποτελούν τα κριτήρια για την ένταξή τους σε αυτή την κατηγορία. Οι δικαιούχοι «επικουρικής προστασίας» είναι οι υπήκοοι τρίτης χώρας ή οι ανιθαγενείς που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για να αναγνωρισθούν ως πρόσφυγες. Πρόκειται για άτομα που κινδυνεύουν να υποστούν σοβαρή βλάβη στη χώρα καταγωγής τους. Η σοβαρή βλάβη συνίσταται σε θανατική ποινή ή εκτέλεση, βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, και σοβαρή προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω βίας ασκούμενης αδιακρίτως σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης (Τσιούκας Γρ., 2009).

Πολλά κράτη έχουν υιοθετήσει ένα καθεστώς προστασίας για ανθρωπιστικούς λόγους, γνωστό ως «ανθρωπιστικό καθεστώς». Αυτό απευθύνεται «σε πολίτες τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς των οποίων η διαμονή στη χώρα δεν εμπίπτει στις ρυθμίσεις περί διεθνούς προστασίας» και οι σχετικές ρυθμίσεις έχουν εθνικό χαρακτήρα. Στους πρόσφυγες χορηγείται ένα ειδικό δελτίο παραμονής, καθώς διαπιστώνεται «ότι υφίστανται ανθρωπιστικοί λόγοι που επιβάλλουν την προσωρινή παραμονή τους» στη χώρα όπου έχουν καταφύγει. Η προσωρινότητα αυτή μπορεί αφ' ενός να προσφέρει μια λύση σε ορισμένους πρόσφυγες, μπορεί όμως αφ' ετέρου να αποδυναμώσει την προσφυγική ιδιότητα σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, καθώς ενδέχεται να επηρεάσει τον καθορισμό του χρόνου παραμονής από τη χώρα υποδοχής

1.2 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.

Τα μεταναστευτικά φαινόμενα είναι δυνατό να καταταγούν σε διάφορες κατηγορίες, ανάλογα με τα κριτήρια διάκρισης τα οποία αξιοποιούνται κάθε φορά. Οι σημαντικότερες διακρίσεις είναι οι ακόλουθες (Καρασκαβόγλου, Π., 2002):

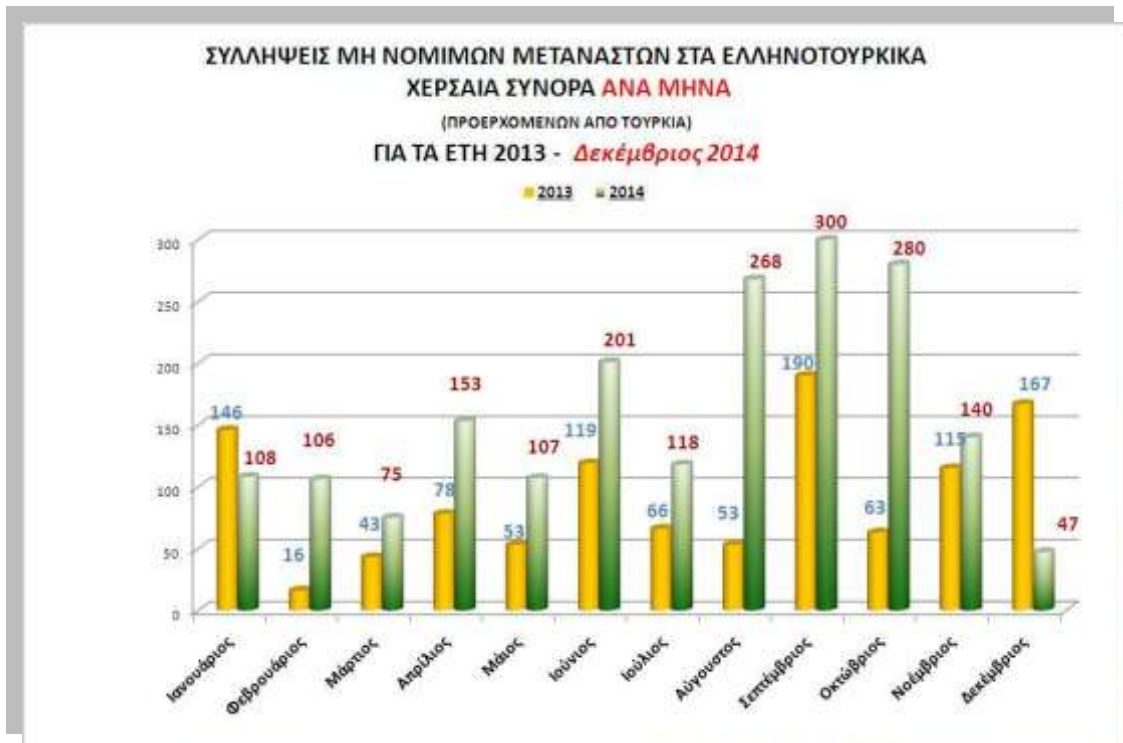
- Με κριτήριο τον αριθμό των ανθρώπων, οι οποίοι εγκαταλείπουν τον τόπο τους και εγκαθίστανται σε έναν άλλο. Αν είναι μεμονωμένοι άνθρωποι ή ομάδες ανθρώπων τότε μιλάμε για ατομική ή αντίστοιχα για ομαδική μετανάστευση.

- Με κριτήριο το κράτος, ως γεωγραφική περιοχή παρατήρησης αλλά και μελέτης της μεταναστευτικής κίνησης διακρίνεται η εσωτερική και η εξωτερική μετανάστευση. Εξωτερική μετανάστευση είναι η κίνηση από το ένα κράτος προς το άλλο. Εσωτερική μετανάστευση είναι η κίνηση από έναν συγκεκριμένο οικισμό σε έναν άλλο μέσα στα σύνορα του ίδιου του κράτους.
- Με κριτήριο την προβλεπόμενη διάρκεια παραμονής, κατά την αναχώρηση είναι δυνατό να διακριθεί η μετανάστευση σε μόνιμη ή ακόμη και προσωρινή. Ειδικότερα, όταν η μετανάστευση πραγματοποιείται σε ορισμένο χρονικό διάστημα, ανάλογα με τον χρόνο ο οποίος απαιτείται για την διευθέτηση των ζητημάτων, καθώς υφίσταται η πρόθεση της επανόδου. Όταν η μετανάστευση είναι αδύνατον να καθοριστεί χρονικά ή είναι αβέβαιης διάρκειας και δεν υπάρχει πρόθεση επανόδου από τον μετανάστη, τότε θεωρείται μόνιμη. Η «Εθνική Στατιστική Υπηρεσία» της χώρας ορίζει ως προσωρινή την μετανάστευση σε μια χώρα του εξωτερικού για παραμονή πιο μικρή από έναν χρόνο ή την αναχώρηση εξαιτίας ναυτολόγησης και ως μόνιμη την μετάβαση σε μια ξένη χώρα για εγκατάσταση η οποία διαρκεί περισσότερο από έναν χρόνο.
- Με κριτήριο την πρόθεση της μετανάστευσης, είναι δυνατό να διακριθούν τρεις μορφές: η εκούσια, η αναγκαστική και η βίαιη μετανάστευση. Εκούσια, είναι η μετανάστευση η οποία είναι προϊόν μιας ελεύθερης απόφασης του μετακινούμενου ανθρώπου ή ομάδας. Αναγκαστική, νοείται η μετανάστευση η οποία προκαλείται από την ηθελημένη δημιουργία ορισμένων δυσμενών συνθηκών διαβίωσης σε βάρος κάποιων κατηγοριών ατόμων ή μερίδας του πληθυσμού. Στην περίπτωση αυτή τα θιγόμενα πρόσωπα έχουν το δίλημμα να μείνουν και να ζουν υπό δύσκολους όρους ή να φύγουν. Η μορφή αυτή, της μετανάστευσης, η οποία οφείλεται σε εσκεμμένη προσπάθεια μιας χώρας να απαλλαγεί από την παρουσία ορισμένων ομάδων, εμφανίζεται ως μια εκούσια αναχώρηση, ενώ στην ουσία δεν είναι παρά αποτέλεσμα κάποιου εξαναγκασμού. Η βίαιη μετανάστευση, είναι μια μορφή μετακίνησης η οποία επιβάλλεται από τις αρχές μιας χώρας και δεν αφήνει περιθώρια εκλογής στους μετακινούμενους. Ορισμένες περιπτώσεις βίαιης μετανάστευσης αποτελούν οι μετατοπίσεις πληθυσμών, οι αναγκαστικοί εποικισμοί, οι απελάσεις αλλά και οι ξενηλασίες καθώς και οι αναγκαστικές ανταλλαγές πληθυσμών. Οι άνθρωποι που μετακινούνται με αυτό τον τρόπο στιγματίζονται συνήθως ως πρόσφυγες.

- Ηπειρωτική ή Υπερπόντια, ανάλογα, με το αν στην μετακίνηση από το ένα κράτος στο άλλο, παρεμβάλλεται ή όχι θάλασσα και η χώρα της μετανάστευσης ανήκει σε διαφορετική Ήπειρο. Πλέον, γίνεται περισσότερο επιλεκτική διάκριση μεταξύ των ενδοηπειρωτικών και των διηπειρωτικών μεταναστεύσεων και διατηρείται πιο έντονη η εικόνα της ενότητας και της ασυνέχειας της γεωγραφικής περιοχής στην οποία κινείται συνήθως ο λαθρομετανάστης.
- Με κριτήριο την μεταβολή ή τη μη μεταβολή των τρόπων ζωής του εκάστοτε μετανάστη, διακρίνεται η μετανάστευση σε συντηρητική ή και καινοτόμο. Συντηρητική, νοείται η μετανάστευση η οποία διατηρεί αμετάβλητο τον τρόπο ζωής που ακολουθείτο πριν από την αναχώρηση όπως είναι η μετανάστευση των νομάδων κτηνοτρόφων. Καινοτόμος μετανάστευση, είναι εκείνη η οποία μεταβάλλει τον τρόπο ζωής του μετανάστη, όπως είναι ο χωρικός που γίνεται βιομηχανικός εργάτης στον τόπο της εγκατάστασης του.
- Με κριτήριο το βαθμό εξάρτησης του μετανάστη από τη φύση, ως προσδιοριστικό παράγοντα της απόφασης για μετανάστευση, διακρίνεται η αρχαϊκή και η σύγχρονη. Αρχαϊκή, είναι εκείνη η μετανάστευση η οποία προκαλείται από την εποχιακή ή και την μόνιμη εξάντληση των φυσικών πόρων. Η σύγχρονη μετανάστευση, προκύπτει από οικονομικά αίτια και νοείται κατά κανόνα καινοτόμος (Πετράκου, Η., 2009).

1.3 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ.

Οι τελευταίες εξελίξεις τόσο στο προσφυγικό όσο και στο μεταναστευτικό ζήτημα, δημιουργούν συνεχώς ένα όλο και πιο πιεστικό πλαίσιο, που καθώς φαίνεται η ελληνική κυβέρνηση αδυνατεί να παρακολουθήσει, πολύ δε περισσότερο να προλάβει ή/και να αξιοποιήσει για την προαγωγή των καλώς εννοουμένων ελληνικών και ευρωπαϊκών συμφερόντων.

Διάγραμμα 2.: Συλλήψεις μεταναστών στα ελληνοτουρκικά σύνορα (Πηγή: <http://www.astynomia.gr/>)

Μεταξύ των πρόσφατων γεγονότων άξια αναφοράς είναι η αμείωτη διακίνηση των προσφύγων και των μεταναστών από τα τουρκικά παράλια προς τα ελληνικά νησιά και τα θύματα στο Αιγαίο. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, τις πρώτες 28 ημέρες του 2016, 55.528 πρόσφυγες και μετανάστες κατάφεραν να περάσουν το Αιγαίο, ενώ 218 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους στην προσπάθεια αυτή. Αυτοί προστίθενται στους 853.650 πρόσφυγες και μετανάστες που πέρασαν στην Ελλάδα συνολικά το 2015 (το 2014 ήταν μόνο 72.632) ενώ 805

άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους στα νερά του Αιγαίου με ευθύνη των διακινητών και όσων τους υποστηρίζουν ή τους ανέχονται. Οι αριθμοί αυτοί αυξάνονται συνεχώς.

Παράλληλα, παρά το γεγονός ότι η προφανής λύση για την Ελλάδα είναι να επιμείνει στην επανείσοδο των οικονομικών μεταναστών από την Τουρκία ο τρόπος που το επιδιώκει είναι προφανώς μη αποτελεσματικός διότι από την αρχή του 2016, μόνο 123 οικονομικοί μετανάστες έγιναν δεκτοί από την Τουρκία, σύμφωνα με δηλώσεις του κ. Μουζάλα.

- Επίσης, αξίζει να αναφερθεί και η αλλαγή της στάσης της Γερμανίας στο προσφυγικό ζήτημα. Λίγο καιρό αργότερα έπειτα από το μήνυμα της καγκελαρίου Μέρκελ, ότι η Γερμανία είναι έτοιμη να ενσωματώσει τους πρόσφυγες που θα φτάσουν στο έδαφός της, η στάση της έχει αλλάξει και ζητάει πλέον την με κάθε τρόπο μείωση των εισερχόμενων ροών. (Μεταναστευτικό ζήτημα: αποσαφήνιση βασικών εννοιών, <https://frapress.gr/2016/03/metanasteutiko-zhthma-aposafinisi-vasikwn-ennoiwn/>, Ημερομηνία πρόσβασης: 12/01/2019).

Σημαντική αναφορά αυτής της μεταστροφής αποτέλεσαν τα γεγονότα της Κολωνίας, όπου την παραμονή της Πρωτοχρονιάς του 2016, περισσότερες από 500 Γερμανίδες δέχτηκαν οργανωμένες επιθέσεις σεξουαλικής παρενόχλησης, με την αστυνομία, τον Τύπο και τις τοπικές αρχές να προσπαθούν αρχικά να αποσιωπήσουν ή να υποβαθμίσουν τα γεγονότα. Αποδείχτηκε ότι την ίδια ημέρα, παρόμοια οργανωμένα επεισόδια συνέβησαν και σε άλλες πόλεις της Γερμανίας, καθώς και στη Σουηδία, αυξάνοντας έτσι το κλίμα δυσπιστίας σε βάρος προσφύγων και μεταναστών.

Αντικειμενικά, η μοναδική λύση είναι να καταστεί σαφές από την Ευρωπαϊκή Ένωση στην Τουρκία ότι η μη δίωξη των παράνομων κυκλωμάτων διακίνησης (που διαπλέκονται με τις αρχές), η μη αποτελεσματική φύλαξη των συνόρων της και η μη επανεισοχή εκ μέρους της του συνόλου των οικονομικών μεταναστών, θεωρούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως μη τήρηση εκ μέρους της Τουρκίας της σχετικής Συμφωνίας, η οποία δεν δικαιούται πλέον των αντίστοιχων ωφελημάτων που προβλέπει η Συμφωνία.

Το γεγονός ότι στις 13 Μαρτίου γίνονται εκλογές σε τρία γερμανικά κρατίδια, ασφαλώς συμβάλει καθοριστικά στην αλλαγή πολιτικής της Γερμανίας, ειδικά αν υπολογιστεί ότι η χώρα αυτή ανέλαβε το μεγαλύτερο μέρος του βάρους της υποδοχής των προσφύγων, υποδεχόμενη συνολικά πάνω από 1.000.000 πρόσφυγες το 2015.

Εκτός από μερικές “σκληρές” ανατολικές χώρες που κατηγορούνταν για “διακριτική μεταχείριση” σε βάρος προσφύγων και μεταναστών, οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες τείνουν πλέον να ακολουθήσουν παρόμοια πολιτική. Δηλώσεις, όπως αυτές του Πρωθυπουργού Κάμερον στην Αγγλία για περιορισμούς στην επανένωση οικογενειών προσφύγων σε περίπτωση ελλιπούς γνώσης της αγγλικής γλώσσας, μέτρα όπως η κατάσχεση τιμαλφών των εισερχομένων προσφύγων στη Δανία, Ελβετία και μελλοντικά στη Γερμανία, ανέγερση τειχών στα σύνορα χωρών όπως της Ουγγαρίας, Κροατίας, Σλοβενίας, Αυστρίας και ΠΓΔΜ που προσπαθούν να αποτρέψουν την είσοδο μεταναστών και προσφύγων σε αυτές και οδηγούν τις ροές σε “μποτιλιάρισμα”, που τελικά μεταφέρεται στην Ελλάδα. Ειδικά για τα Σκόπια, σημειώνεται ότι απαγορεύουν την είσοδο σε όσους πρόσφυγες δεν είναι από τη Συρία, το Αφγανιστάν και το Ιράκ, κλείνει κατά διαστήματα τα σύνορα με τη χώρα μας και προειδοποιούν ότι εάν οι άλλες Ευρωπαϊκές χώρες μειώσουν τις προσφυγικές ροές, θα λάβουν τα ανάλογα μέτρα.

Οι θέσεις πολλών ηγετών Ευρωπαϊκών χωρών, όπως της Ουγγαρίας, της Σλοβακίας και της Πολωνίας, ότι αρνούνται να δεχτούν μουσουλμάνους πρόσφυγες, αντιτίθεται στη Συνθήκη της Γενεύης του 1951, περί μη διάκρισης των ανθρώπων με βάση τη θρησκεία, ενώ άλλες χώρες, όπως η Αυστρία και η Σουηδία υπομονεύουν ευθέως τη Συνθήκη Σέγκεν με τις πρόσφατες αποφάσεις τους που βάζουν φραγμό στον αριθμό των προσφύγων που θα δεχτούν.

Βέβαια, η Αυστρία υποχρεώνεται σε αυτή την κίνηση, λόγω των διασυνοριακών ελέγχων που αποφάσισε η Γερμανία στα σύνορά της με την Αυστρία (ίσχυαν μέχρι τις 12.05.2016), ενώ στη Σουηδία ο αριθμός αιτήσεων ασύλου έχει αυξηθεί δραματικά. Τα παραπάνω έχουν επιπτώσεις στη μη εφαρμογή των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μετεγκατάσταση 160.000 προσφύγων σε όλες τις

Ευρωπαϊκές χώρες εντός διετίας, αφού συνολικά μόνο 414 πρόσφυγες έχουν μετεγκατασταθεί μέχρι σήμερα. Εμμέσως, η Γερμανία αποδέχεται αυτή τη συμπεριφορά, ενώ ορισμένες χώρες, όπως η Ουγγαρία, δηλώνουν ότι προτίθενται να καταφύγουν στο Ευρωπαϊκό δικαστήριο για το θέμα των ποσοστώσεων των προσφύγων.(Οι εξελίξεις στο προσφυγικό-μεταναστευτικό ζήτημα και η Ελλάδα https://www.huffingtonpost.gr/kostastyrogiannis/3902b9129222.html?ec_carp=1478406445436028469, Ημερομηνία Πρόσβασης: 08/01/2019).

Με δυο λόγια, η Ελλάδα βρίσκεται για μια ακόμη φορά ένα βήμα πίσω. Πλέον, σχεδόν κανείς στην Ευρώπη δεν επιθυμεί να φιλοξενήσει τους πρόσφυγες, ειδικά όταν καταφθάνουν με αυτούς τους ρυθμούς, πολύ περισσότερο δε, τους οικονομικούς μετανάστες και ζητείται η κατάλληλη νομική και διαδικαστική φόρμουλα, που θα επιτρέψει την τήρηση των προσχημάτων, σε βάρος του πιο αδύναμου ή του λιγότερο πειστικού.

Στο άτυπο Συμβούλιο Κορυφής της 23.09.2015, μεταξύ άλλων, αποφασίστηκε η υλοποίηση Κέντρων ταυτοποίησης, καταγραφής και λήψης δακτυλικού αποτυπώματος, ενώ η Καγκελάριος Μέρκελ κατά την αντίστοιχη ομιλία της επεσήμει ότι η λειτουργία των κέντρων αυτών είναι προϋπόθεση για την εφαρμογή της μετεγκατάστασης των προσφύγων. Στις 10-13 Νοεμβρίου 2016, έγινε αιφνιδιαστική επίσκεψη εμπειρογνομόνων στα νησιά του Αιγαίου, όπου διαπιστώθηκαν σοβαρές ελλείψεις και σοβαρές υποχρεώσεις που μένουν παραμελημένες από την Ελληνική πλευρά. Σύμφωνα με τα δημοσιεύματα, η Έκθεση αυτή ήταν από τότε γνωστή στην Ελληνική πλευρά, χωρίς όμως να ληφθούν όλα τα αναγκαία μέτρα, με αποτέλεσμα να ενεργοποιηθεί ένας μηχανισμός που μπορεί να καταλήξει στην αναστολή της ισχύος της Συνθήκης Σέγκεν για την Ελλάδα.

Φαίνεται πολύ πιθανό η Ελλάδα να μην έχει συνειδητοποιήσει το παιχνίδι που παίζεται και τη σημασία της άμεσης ανταπόκρισης στις υποχρεώσεις της. Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου η Ελλάδα να μπορεί να πιέζει τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την κατεύθυνση της επανεισδοχής των οικονομικών μεταναστών στην Τουρκία, θα πρέπει να είναι η ίδια συνεπής στις υποχρεώσεις της. Με βάση τα παραπάνω, κρίνεται αναγκαίο να ενισχυθεί η ομάδα διαχείρισης των hotspots με

ανθρώπους που θα συμβάλουν ουσιαστικά στην επίτευξη του προσδοκώμενου αποτελέσματος.

Παράλληλα, τόσο η Κυβέρνηση, όσο και η Αντιπολίτευση, θα πρέπει να αναδείξουν την αρνητική στάση της τουρκικής πλευράς, καταγγέλλοντας όσους υποστηρίζουν τα συμφέροντα της Τουρκίας, αντί να υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα αλλά και την ίδια την προοπτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.4 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.

Τα ρεύματα των μεταναστών των τελευταίων ετών, αντίθετα με εκείνα των πρώτων μεταπολεμικών χρόνων, χαρακτηρίζονται από την διεύρυνση του φαινομένου της οικογενειακής συνένωσης, από τους νόμιμους αλλά και από τους παράνομους μετανάστες και από τον αξιόλογο αριθμό ατόμων που αποζητούν άσυλο. Η μετατροπή των χωρών της Ε.Ε. σε χώρες υποδοχής μεταναστών μετατρέπει τη μεταναστευτική ροή ως ένα βασικό χαρακτηριστικό των κρατών-μελών της Ε.Ε.. Αυτό το γεγονός σε συνδυασμό με την προοπτική διεύρυνσης της Ε.Ε. συνδυάζεται όλο και στενότερα με την ανάγκη της ενιαίας χάραξης μιας ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής.

Οι μεταναστευτικές ροές, θα εξακολουθήσουν να αποτελούν ουσιαστικό παράγοντα δημογραφικών εξελίξεων, που θα συμβάλλουν στην αποφυγή της μείωσης του πληθυσμού της Ελλάδας και των άλλων χωρών της Ευρώπης. Αυτή η προοπτική συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη των πολιτικών κοινωνικής και οικονομικής ένταξης των ανθρώπων που αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν. Παρόλα αυτά, δεν θα ήταν σωστό να θεωρηθεί ότι ο παράγοντας της μετανάστευσης μπορεί να καλύψει τις μακροχρόνιες ανάγκες που έχει η οικονομία μιας χώρας, σε εργασία,

αφού σε μία τέτοια περίπτωση απαιτείται ιδιαίτερα υψηλό μέγεθος μεταναστευτικής εισροής (Χρ. Μπάγκαβος – Δ. Παπαδοπούλου, 2003).

Το θεσμικό πλαίσιο της μεταναστευτικής πολιτικής στη χώρα μας όπως συμπληρώθηκε με τον Ν. 2910/2001 πρόσφερε μία ευκαιρία νομιμοποίησης των μεταναστευτικών ροών αλλά παράλληλα διατήρησε τη λογική της νόμιμης εισόδου ανάλογα, πάντα, με τις «ανάγκες της αγοράς εργασίας», μέσω ορισμένων πολύπλοκων διακρατικών διαδικασιών. Με αυτόν τον τρόπο, αναπαράγεται μία πολιτική εισόδου των μεταναστών η οποία στοχεύει στον κρατικό έλεγχο των μεταναστευτικών ροών με μοναδικό κριτήριο την κάλυψη της ζήτησης σε ειδικότητες που δεν προσφέρονται στον βαθμό που πρέπει στην εγχώρια αγορά εργασίας, ενώ αντίστοιχα γίνεται δεκτή η ανάγκη μιας νομιμοποίησης των μεταναστών οι οποίοι βρίσκονται ήδη στην Ελλάδα (Π. Λινάρδος – Ρυλμόν, 2003).

Η έρευνα πεδίου η οποία πραγματοποιήθηκε σε υπηρεσιακούς παράγοντες που ελέγχουν από διάφορες θέσεις την διαχείριση της μεταναστευτικής πολιτικής στη χώρα μας, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τόσο ο κρατικός μηχανισμός όσο και η τοπική αυτοδιοίκηση δεν έχουν ολοκληρώσει ακόμη την υποδομή, το ανθρώπινο δυναμικό αλλά και τη τεχνογνωσία, στοιχεία τα οποία απαιτούνται για την κινητοποίηση της διοίκησης. Κάτι τέτοιο σημαίνει πως η ανταπόκριση των μεταναστών στη μεταναστευτική πολιτική η οποία ασκείται είναι θετική αλλά το διοικητικό περιβάλλον δεν επιτυγχάνει υψηλά επίπεδα αποτελεσματικής λειτουργίας.

Αιτήσεις Ασύλου - Τοποθεσία Καταγραφής							
	2013	2014	2015	2016	Δεκέμβριος 2017	2017	Σύνολο
ΑΤΤΙΚΗ	4398	6357	7830	14141	572	8839	41565
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	0	412	1191	11411	388	7626	20640
ΛΕΣΒΟΣ	30	209	692	5093	1196	11952	17976
ΧΙΟΣ	0	0	0	3395	328	6513	9908
ΘΡΑΚΗ	166	900	829	4459	88	2040	8394
ΣΑΜΟΣ	0	0	0	2433	475	5116	7549
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	0	0	0	2473	66	3977	6450
ΑΛΙΜΟΣ	0	0	0	3141	107	3258	6399
ΑΜΥΓΔΑΛΕΖΑ	98	606	588	451	136	1543	3286
ΡΟΔΟΣ	0	454	803	931	43	699	2887
ΚΩΣ	0	0	0	686	142	1698	2384
ΦΥΛΑΚΙΟ	122	399	412	448	101	955	2336
ΛΕΡΟΣ	0	0	0	871	53	1389	2260
ΠΑΤΡΑ	0	54	265	414	54	987	1720
ΞΑΝΘΗ	0	40	578	386	53	689	1693
ΚΟΡΙΝΘΟΣ	0	0	0	324	131	1065	1389
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	0	0	0	4	38	315	319
Σύνολο	4814	9431	13188	51061	3971	58661	137155

Αιτήσεις Ασύλου - Χώρες προέλευσης								
	2013	2014	2015	2016	Δεκέμβριος 2017	2017	Σύνολο	%
ΣΥΡΙΑ	252	773	3490	26673	979	16396	47584	34.7%
ΠΑΚΙΣΤΑΝ	610	1618	1822	4693	659	8923	17666	12.9%
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ	803	1709	1720	4366	541	7567	16165	11.8%
ΙΡΑΚ	107	174	661	4811	625	7924	13677	10.0%
ΑΛΒΑΝΙΑ	419	569	1003	1420	205	2450	5861	4.3%
ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ	230	633	738	1215	81	1383	4199	3.1%
ΙΡΑΝ	131	361	241	1096	75	1316	3145	2.3%
ΓΕΩΡΓΙΑ	342	350	386	687	90	1107	2872	2.1%
ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ	17	74	60	852	52	1311	2314	1.7%
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	255	280	342	334	31	970	2181	1.6%
ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	1648	2890	2725	4914	633	9314	21491	15.7%
Σύνολο	4814	9431	13188	51061	3971	58661	137155	100.0%

Ημερομηνία αναθεώρησης: 22/01/2018

Διάγραμμα 4.: Αιτήσεις ασύλου – Τόπος καταγραφής (Πηγή: <https://www.ikariaki.gr/>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1 ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ

Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης, ιδρύθηκε το 1951 και είναι ένας διακυβερνητικός οργανισμός ο οποίος έχει ως στόχο να προβαίνει σε αποτελεσματικές δράσεις προκειμένου να αντιμετωπίζονται επαρκώς τα προβλήματα που προκύπτουν. Βασικός του στόχος είναι η προώθηση της νόμιμης μετανάστευσης σε παγκόσμιο επίπεδο, μέσω της κάλυψης των αναγκών των μεταναστών για προγράμματα σχετικά με τη μετανάστευση.

Με εμπειρία η οποία ξεπερνά τα πενήντα χρόνια και υποστηρικτικές δομές σε κάθε ήπειρο, ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης:

- Προάγει τις ορθές πρακτικές και τη χρήση των νέων τεχνολογιών για τη διευκόλυνση της νόμιμης και παράλληλα για τη μείωση της παράνομης μετανάστευσης,
- Βοηθά τους ανθρώπους οι οποίοι επιθυμούν να εργαστούν ή ακόμη και να εγκατασταθούν στο εξωτερικό, είτε πρόκειται για προσωρινή είτε για μόνιμη βάση,
- Εκπαιδεύει τους κυβερνητικούς αξιωματούχους σε θέματα διαχείρισης της μετανάστευσης,
- Στηρίζει τον πολιτικό διάλογο διεθνώς σε θέματα που αφορούν τη μετανάστευση
- Προωθεί την ενημέρωση για τη νομοθεσία που διέπει τη μετανάστευση σε διεθνές επίπεδο
- Υποστηρίζει την ενσωμάτωση της πολιτικής για τη μετανάστευση σε αναπτυξιακά προγράμματα
- Ενθαρρύνει τους δεσμούς των διασπορών με τις χώρες προέλευσης προσωρινών και «εικονικών» επιστροφών και της διευκόλυνσης μεταφοράς των εμβασμάτων,

- Οργανώνει προγράμματα μαζικής πληροφόρησης,
- Παρέχει συμβουλευτική και πραγματοποιεί προγράμματα ιατρικής αλλά και δημόσιας υγείας,
- Βοηθά τους ανθρώπους που έχουν πέσει θύματα εμπορίας,
- Διενεργεί προγράμματα παροχής βοήθειας και αποκατάστασης ύστερα από έκτακτες ανάγκες,
- Διεξάγει εφαρμοσμένη έρευνα.

Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης, διατηρεί επικοινωνία με τα Ηνωμένα Έθνη, παρόλο που δεν υπάγεται σε αυτά και συνεργάζεται σε παγκόσμιο επίπεδο με ένα ευρύτερο φάσμα διεθνών κυβερνητικών αλλά και μη κυβερνητικών οργανισμών.

Στο πλαίσιο του προγράμματος ΑΙΝΕΙΑΣ, ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης, θα παράσχει βοήθεια στην Κυβέρνηση της Αλβανίας για να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις οι οποίες απορρέουν από τη Συμφωνία Επανεισδοχής μεταξύ Ε.Κ./Αλβανίας, η οποία επικυρώθηκε από το Αλβανικό Κοινοβούλιο την 1η Μαΐου του 2006 .

(Διεθνείς-Οργανισμός-Μετανάστευσης <http://www.ypes.gr/el/AINEIAS/etairoi/dom/>, Ημερομηνία Πρόσβασης: 05/02/2019).

2.2 Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Εικόνα 2

Η μεταναστευτική πολιτική ορίζεται ως το σύνολο των μέτρων και των υιοθετημένων πολιτικών και κοινωνικών πρακτικών, το οποίο αφενός ρυθμίζει και ελέγχει την είσοδο, τη διαμονή και την απασχόληση των μεταναστών, των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και των αιτούντων αυτής και αφετέρου αντιμετωπίζει και

απευθύνεται στους ήδη εγκατεστημένους μεταναστευτικούς πληθυσμούς στο έδαφος της χώρας υποδοχής. (<http://www.opengov.gr/immigration/?p=797>Μεταναστευτική Πολιτική, Ημερομηνία Πρόσβασης: 20/2/2019)

Χωρίς αμφιβολία, η συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην διαμόρφωση της μεταναστευτικής πολιτικής αλλά και στην διαχείριση του μεταναστευτικού φαινομένου είναι προφανής εξαιτίας του υπερεθνικού χαρακτήρα του μεταναστευτικού φαινομένου και των πολιτικών για την προώθηση της ελεύθερης διακίνησης των πολιτών στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι κύριες όμως κατευθύνσεις των πολιτικών θα πρέπει να βασίζονται σε θεμελιώδεις αρχές και κύριους άξονες που θα προσαρμόζονται στις ανάγκες όλων των ευρωπαϊκών μεταναστευτικών πολιτικών. Γι' αυτό τον λόγο και ανεξάρτητα από τις εθνικές ιδιαιτερότητες και ευαισθησίες μιας χώρας όλα τα μέλη και η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι επιτακτική ανάγκη να λάβουν υπόψη τους τις παρακάτω αρχές (Μπάγκαβος, Χρ. – Παπαδοπούλου, Δ.2003):

- Η ασφάλεια των συνόρων είναι πολύ ουσιαστικός άξονας χάραξης της μεταναστευτικής πολιτικής πρέπει όμως να ακολουθεί της διαφύλαξης της εσωτερικής κοινωνικής συνοχής.

- Καμία μεταναστευτική πολιτική δεν μπορεί να πετύχει αν δεν σχεδιασθούν εθνικές πολιτικές ενσωμάτωσης των ήδη εγκατεστημένων και των νόμιμων μεταναστών και αυτών που εισέρχονται και εγκαθίστανται σε έναν τόπο με νόμιμους όρους.
- Διαμόρφωση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου της μεταναστευτικής πολιτικής με την δυνατότητα των περιθωρίων της νομικής ρύθμισης και της εξειδίκευσης των μεταναστευτικών μέτρων στο επίπεδο της περιφέρειας καθώς επίσης και της τοπικής κοινωνίας.
- Η “εκμετάλλευση” της εμπειρίας των χωρών υποδοχής των μεταναστών είναι σημαντική για τις καινούργιες χώρες υποδοχής νέων μεταναστών.

Όντως, μετά την εξάλειψη της ιδέας των εθνικών πολιτικών της μετανάστευσης οι οποίες με πολλούς τρόπους συνδέονταν με την λογική της «μηδενικής μετανάστευσης», η Ε.Ε. διαμορφώνει αργά και σταθερά ένα καινούργιο πλαίσιο μεταναστευτικής πολιτικής, που οι αρχές της είναι οι εξής (Π. Λινάρδος - Ρυλμόν 2003):

- Ορθή διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, που θα εξισορροπεί τις εισόδους για οικονομικούς και ανθρωπιστικούς λόγους, πολεμώντας την παράνομη είσοδο, ειδικά την είσοδο που πραγματοποιείται μέσω των παράνομων κυκλωμάτων.
- Ίση μεταχείριση των υπηκόων που προέρχονται από τρίτες χώρες οι οποίοι ζουν σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Οργανωτική συμπεριφορά με τις χώρες προέλευσης για την ρύθμιση των μεταναστευτικών ροών.
- Επιδίωξη ύπαρξης μιας ενιαίας πολιτικής σε ότι αφορά στο πολιτικό άσυλο.

Ο προσανατολισμός των πολιτικών της μετανάστευσης στην Ε.Ε. συμφωνεί και με τις αποφάσεις του Συμβουλίου Κορυφής των αρχηγών κρατών στο Τάμπερε της Φιλανδίας στις 15 Οκτωβρίου του 1999, που έθεσαν τις βάσεις εφαρμογής «του τρίτου πυλώνα της Ε.Ε.», δηλαδή της χάραξης μιας ενιαίας ευρωπαϊκής πολιτικής για τα ζητήματα της μετανάστευσης πολιτικού ασύλου αλλά και δικαιοσύνης.

Τέσσερα χρόνια μετά τις αποφάσεις του Τάμπερε και με την ένταξη των δέκα χωρών τα τελευταία χρόνια στην Ε.Ε. καθώς και σε συνδυασμό με την αρνητική αξιολόγηση της πολιτικής της «μηδενικής μετανάστευσης», η ελληνική προεδρία μέσα σε μία «συγκρατημένη συμπεριφορά» της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την χάραξη μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής, έχει διατυπώσει τις εξής θέσεις για ζητήματα μετανάστευσης: (Εφημ. «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», 29/12/2002)

1. Ίσος καταμερισμός των δαπανών μεταξύ των κρατών - μελών. Η συμβολή του προϋπολογισμού της Ευρώπης για θέματα μεταναστευτικής πολιτικής και ασύλου κρίνεται μεγάλης σημασίας για τη χώρα μας. Θεωρεί ότι η αντιμετώπιση ενός προβλήματος της Ε.Ε. από τις χώρες στις οποίες εκφράζεται η πιο μεγάλη πίεση προϋποθέτει συλλογικότητα και στο χρηματοδοτικό ζήτημα. Η Ελλάδα υποστηρίζει πως τα κράτη - μέλη επιβάλλεται να συνεισφέρουν για ζητήματα τα οποία τους αφορούν, ανεξάρτητα αν οι δράσεις εκτελούνται σε περιοχή της δικής τους χώρας. Μάλιστα, διακρίνεται πως το θέμα του ισομερούς καταμερισμού των δαπανών, αρχίζουν να το συζητούν τα κράτη - μέλη.
2. Ενιαία διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, με την ταυτόχρονη συγκρότηση της ευρωπαϊκής φρουράς.
3. Παράνομη μετανάστευση μέσω της θάλασσας, για την αντιμετώπιση της οποίας η χώρα μας θεωρεί επιτακτική την ανάπτυξη ενός συστήματος ελέγχου και ανταλλαγής των απαραίτητων πληροφοριών κρίνοντας αναγκαία τη θέσπιση συστήματος ενιαίας χρηματοδότησης των πρωτοβουλιών αυτών.
4. Καταπολέμηση της λαθραίας μετανάστευσης και η συνεργασία με τρίτες χώρες. Η Ελλάδα είναι σύμφωνη με την παροχή της οικονομικής βοήθειας για την ανάπτυξη των αναγκαίων δομών σε τρίτες χώρες ώστε να περιοριστεί

η λαθρομετανάστευση. Ο βασικός προσανατολισμός των θέσεων που προαναφέρθηκαν επικεντρώνεται στην ανάληψη των ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών διαχείρισης εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της αντιμετώπισης της λαθρομετανάστευσης και του ισομερούς καταμερισμού των δαπανών μεταξύ των κρατών - μελών.

Σύμφωνα με έρευνα του ΟΗΕ η Ε.Ε. θα χρειαστεί 150 εκατ. μετανάστες μέχρι το 2025 προκειμένου να αποφύγει τη μείωση του εργατικού της δυναμικού, τα κράτη - μέλη θα πρέπει να αποφασίσουν:

- Ριζική αναμόρφωση της νομοθεσίας η οποία διέπει το υπάρχων πολιτικό άσυλο.
- Θεσμοθέτηση αρχών και απαραβίαστων όρων, έτσι ώστε να αποφευχθεί το «asylum shopping».
- Σαφή ερμηνεία των όρων «πρόσφυγας», «μετανάστης» αλλά και «οικονομικός μετανάστης».
- Διαδικασία εισόδου των υπηκόων των τρίτων κρατών στην Ε.Ε.
- Δημιουργία μιας ευρωπαϊκής μεθοριακής φρουράς.
- Βελτίωση των συμφωνιών της Συνθήκης Σέγκεν (επιχειρησιακή συνεργασία και δημιουργία ενιαίας βάσης δεδομένων για τις θεωρήσεις).
- Καθορισμό των υποχρεώσεων που πρέπει να παρέχουν τα κράτη - μέλη σε όσους καταφθάνουν στα σύνορά τους ανεξαρτήτως από την αιτία η οποία τους ανάγκασε να φύγουν από την πατρίδα τους. Στον βαθμό που για τα θέματα που αναφέρθηκαν υπάρξουν αποφάσεις, κάτι τέτοιο θα αποτελεί, στις καινούργιες συνθήκες της Ε.Ε. των κρατών - μελών, την ένταξη μίας μετάβασης προς την κατεύθυνση μιας ευρωπαϊκής πολιτικής αλλά και κοινωνικής ρύθμισης των μεταναστευτικών ρευμάτων.

2.3 Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η έννοια της μετανάστευσης ως τομέας διαχείρισης και εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής έχει ασταθή και αβέβαιο προσανατολισμό. Οι κοινωνικοί και πολιτικοί φορείς που ενδιαφέρονται διαφοροποιούνται αρκετά γρήγορα και συχνά. Επιπροσθέτως, εξελίσσονται γρήγορα τα στοιχεία του φαινομένου όπως είναι για παράδειγμα ο αριθμός των μεταναστών, η προέλευση, η κατεύθυνση, οι στρατηγικές εισόδου στην αποδέκτρια χώρα και διαρκώς αλλάζουν οι στόχοι της μεταναστευτικής πολιτικής (Ζωγραφάκης, Στ., Κόντης Α., Μητράκος, Θ., 2009).

Κατά τον σχεδιασμό της μεταναστευτικής πολιτικής, το κράτος αδυνατεί να συνεργαστεί επιτυχώς με τους μετανάστες, διότι αυτοί ακόμη και στην περίπτωση που είναι νόμιμοι, στερούνται των πολιτικών τους δικαιωμάτων. Δεν είναι δυνατό να αναπτυχθεί με τους μετανάστες ένας ουσιαστικός διάλογος, παρά μόνο σε περιορισμένο επίπεδο, μέσω μη κυβερνητικών οργανώσεων και με τη βοήθεια γηγενών μεσολαβητών. Έτσι τα σχετικά μέτρα δεν δοκιμάζονται μέσα από διαδικασίες συλλογικής διαπραγμάτευσης αλλά περνούν στη φάση της εφαρμογής τους, δίχως να έχουν ελεγχθεί οι ανεπιθύμητες επιπτώσεις τους. Οι μετανάστες δεν είναι δυνατό να εκφράσουν τα αιτήματά και τις προτεραιότητες τους προς την κοινωνία στην οποία επιβιώνουν.

Δεδομένου του πολύπλευρου χαρακτήρα της μετανάστευσης, που αγγίζει ζητήματα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά, οι πολιτικοί τείνουν να προτιμούν τις ολιστικές προτάσεις και λύσεις από την εμπλοκή τους σε διαπραγματεύσεις πάνω σε συγκεκριμένα θέματα. Τέτοιες προσεγγίσεις παραμερίζουν τις πολυσύνθετες πραγματικότητες οι οποίες κρύβονται πίσω από τον όρο ‘παράνομος’ ή ‘νόμιμος’ μετανάστης.

Οι σχεδιαστές της μεταναστευτικής πολιτικής διαθέτουν περιορισμένες γνώσεις και πληροφορίες για τον πληθυσμό τον οποίο καλούνται να εξυπηρετήσουν και τις γενικότερες εθνικές και διεθνείς τάσεις των μεταναστευτικών ροών. Το αποτέλεσμα είναι ότι οι μεταναστευτικές πολιτικές υπερεκτιμούν ή ακόμη και υποτιμούν τα φαινόμενα, εφαρμόζοντας ακατάλληλες ρυθμίσεις.

Τέλος η μετανάστευση περιπλέκει τις κοινωνικές ανισότητες και διαχωρισμούς στην χώρα υποδοχής. Προκαλεί ταξικές διαφοροποιήσεις εκεί που προείχαν οι

πολιτιστικές διαφορές και πολιτιστικούς διαχωρισμούς εκεί που το βασικό σημείο αναφοράς ήταν το κοινωνικό και οικονομικό στάτους της κάθε ομάδας. Αυτό οδηγεί σε ανορθόδοξες πολιτικές συμμαχίες στα ζητήματα που άπτονται των μεταναστών αλλά και μετατρέπει τους μετανάστες σε δύναμι “αποδιοπομπαίους τράγους” ολόκληρης της κοινωνίας (Κατσούνης, Ι, 2013).

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά αυτές τις ιδιαιτερότητες της μεταναστευτικής πολιτικής, προτείνεται μια νέα προσέγγιση η οποία βασίζεται στα παρακάτω βασικά σημεία:

- Ενεργητικές πολιτικές για την απασχόληση μεταναστών εργαζομένων στην ελληνική οικονομία.
- Σημασία στις διμερείς και εξωτερικές σχέσεις με γειτονικές χώρες προέλευσης μεταναστών.
- Περιορισμό της εποχιακής μετανάστευσης.
- Αναδιοργάνωση των μέτρων ελέγχου της παράνομης μετανάστευσης με έμφαση στους εσωτερικούς ελέγχους.
- Σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των πολιτών και κατοίκων και σταδιακή αλλά ταχύρρυθμη ένταξη των μεταναστών στο πολιτικό σύστημα.

2.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις αποτελούν ουσιαστικό κομμάτι των διεθνών ρυθμιστικών συστημάτων. Για το λόγο αυτό η συνεισφορά τους στον εκδημοκρατισμό πρέπει να αποτελεί κυρίαρχη έγνοια για κάθε τέτοιου είδους ένωση. Οφείλουν να είναι δημοκρατικά νομιμοποιημένες ακόμη κι αν δεν υφίσταται πληθώρα θεσμικών μηχανισμών. Μέχρι σήμερα οι δραστηριότητες των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων έχουν περιοριστεί σε ζητήματα περιβαλλοντικής, κοινωνικής, αναπτυξιακής πολιτικής και πολιτικής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Είναι σαφές ότι ο δημοκρατικός χαρακτήρας των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων εξαρτάται από τους στόχους, την εσωτερική δομή και τις συνθήκες λειτουργίας

μεμονωμένων οργανώσεων, αλλά εξίσου από τη θέση και τη λειτουργία τους στο διεθνές σύστημα πολιτικής θέσπισης κανόνων. Υπάρχει επίσης μεγάλη ποικιλομορφία ΜΚΟ, και βρίσκονται μάλιστα σε αντιπαράθεση η μια προς την άλλη. Όσο περισσότερο οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις διατηρούν την υλική και την πολιτική τους ανεξαρτησία ως προς τα κράτη, τους διεθνείς οργανισμούς και τις ιδιωτικές εταιρείες τόσο σπουδαιότερος είναι ο ρόλος τον οποίο έχουν τη δυνατότητα να διαδραματίσουν στις δημοκρατικές διαδικασίες (Λαυρέντζος, Α., 2016).

Το γεγονός αυτό απαιτεί οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις να συνεχίζουν να είναι ανεξάρτητες από κρατικές επιχορηγήσεις της διοίκησης και να αποφεύγουν την εξάρτηση από την προβολή των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης για την οικονομική τους ενίσχυση. Αυτό τα οποίο επιβάλλεται είναι να παρέχεται στους ενδιαφερόμενους η ορθή πληροφόρηση και για τις δραστηριότητες των Οργανώσεων αυτών, να προβάλλονται οι συνθήκες κάτω από τις οποίες εργάζονται, οι δυσκολίες τις οποίες αντιμετωπίζουν και οι λόγοι της αποτυχίας τους σε κάποιους στόχους. Αυτή είναι μια προϋπόθεση για την ανάπτυξη πολιτικών προοπτικών ανεξάρτητα από το υπάρχον κανονιστικό σύστημα. Είναι επίσης μια προϋπόθεση για ουσιαστική δράση κατά της πολιτικής που έχουν αποφασιστική σημασία για την κοινωνική και πολιτική τάξη. Παρόλο αυτά υπάρχει όμως αμφιβολία για το αν οι οργανώσεις αυτές θα εξασφαλίσουν βοήθεια και προτάσεις συνεργασίας από τους κρατικούς φορείς. Για να ανεξαρτητοποιηθούν οι από τους διεθνείς οργανισμούς θα πρέπει να αναπτυχθεί μια νέα συνεργασία διεθνών συμμάχων συνεργασίας και δράσης.

Η πλοκή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων περιλαμβάνει τα ενεργά μέλη τα οποία αποτελούν ένα διοικητικό συμβούλιο. Μια Μη Κυβερνητική Οργάνωση περιλαμβάνει ένα περιορισμένο εκλογικό σώμα. Η λειτουργία της Οργάνωσης βασίζεται στην κοινωνία των πολιτών για αυτό το λόγο ασκείται κοινωνικός έλεγχος σε κάθε μια τέτοιου είδους οργάνωση (Λυγερός, Κ., 2016).

Επιπλέον, η λειτουργία τους υπόκειται σε διεθνείς κανόνες οι οποίοι έχουν τεθεί από υπερεθνικούς οργανισμούς εποπτείας. Αυτό το οποίο τις χαρακτηρίζει ως οργανωτικό μοντέλο είναι η αποδέσμευση της ιδιότητας των μελών από το δικαίωμα

της ψήφου. Όσον αφορά τη δράση τους, έχουν αναπτύξει υπηρεσίες σε τομείς όπου τα ίδια τα κράτη δεν έχουν τη δυνατότητα ανάπτυξης τους. Ειδικά σε κράτη όπου παραλείπονται οι βασικές παροχές όπως είναι η δημόσια υγεία ή η εκπαίδευση, η εμφάνιση και η συμβολή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων είναι σπουδαία.

Υφίσταται η δυνατότητα να καλύψουν αρκετά κενά των κρατικών υπηρεσιών τονίζοντας ότι δεν στοχεύουν να αφανίσουν την κρατική λειτουργία. Επιπρόσθετα, η άσκηση πίεσης από αναπτυξιακούς οργανισμούς προσδιορίζεται από τις προσπάθειες και τις ενέργειες που έχουν ως στόχο να επηρεάζουν τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και να ωθήσουν τις κυβερνήσεις να εφαρμόσουν πρακτικές που να είναι σύμφωνες με την ανάπτυξη. Τα τελευταία χρόνια ο ρόλος των αναπτυξιακών και ανθρωπιστικών οργανώσεων στην έκτακτη ανθρωπιστική βοήθεια αυξάνεται συνεχώς. Οι αναπτυξιακές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις λαμβάνουν θέση έκτακτων δράσεων σε παγκόσμιο επίπεδο. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι αυξάνεται συνεχώς ο αριθμός τους σε περιοχές κρίσης.

Οι πολλές αρμοδιότητές τους σε αυτό το πεδίο σχετίζονται με το γεγονός ότι οι κυβερνήσεις και οι κρατικοί φορείς αυξάνουν τα μέσα τα οποία είναι διαθέσιμα για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας. Οι αναπτυξιακές Οργανώσεις διαδραματίζουν βασικό ρόλο στον τομέα των αναπτυξιακών προγραμμάτων. Συγκεκριμένα έχουν αναπτυχθεί εταιρικές σχέσεις οι οποίες φτάνουν πέρα από τα εθνικά όρια των κρατών. Απαραίτητη είναι η βιωσιμότητα των προγραμμάτων αυτών με αποτέλεσμα να ενισχυθεί ο ρόλος τους σε εθνικό επίπεδο (Σπυροπούλου, Γ., Χριστόπουλος, Δ., 2016).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1 ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ (2013 – 2018)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, το 2050, με βάση τις προβλέψεις των Ηνωμένων Εθνών θα αποτελεί το 7% του παγκόσμιου πληθυσμού. Η Αφρική, υπολογίζεται ότι το 2050 θα αυξηθεί κατά ένα δισεκατομμύριο άτομα.

Το δημογραφικό πρόβλημα είναι αυτό το οποίο ορίζει τις διαστάσεις του μεταναστευτικού θέματος. Ο δυτικός κόσμος μέχρι στιγμής ή δίνει απαντήσεις λαϊκισμού όπως είναι η ύψωση των τειχών, τα συρματοπλέγματα, η θρησκευτική και η εθνική καθαρότητα, ή στέκεται τόσο αμήχανος όσο και αμυντικός.

Το μεταναστευτικό ζήτημα εξελίσσεται στο υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα όλης της Ευρώπης γιατί είναι σύνθετο και αφορά στην οικονομία, στη λειτουργία του κοινωνικού κράτους αλλά και στο αίσθημα ανασφάλειας των ανθρώπων όταν νιώθουν ότι απειλείται ο τρόπος ζωής τους αλλά και η κουλτούρα τους στην ίδια τους την πατρίδα.

Όσο η αντιμετώπιση του μεταναστευτικού γίνεται από διαφορετικούς οργανισμούς υπερεθνικούς, εθνικούς, τόσο συγκρούονται αντιλήψεις και πολιτικές και μεγεθύνεται το πρόβλημα διαχείρισης ανθρώπων και υλικών πόρων. Αυτό συμβαίνει σε χώρες οι οποίες δεν διαθέτουν ισχυρούς θεσμούς, διοίκηση αλλά και βούληση (Υπατη Αρμοστεία, 2012).

Αυτό έγινε αντιληπτό στη χώρα μας με αποκορύφωμα τις ντροπιαστικές συνθήκες στη Μόρια της Λέσβου. Είναι θλιβερό ότι στην Ευρώπη του ουμανισμού και των ανθρώπινων δικαιωμάτων μια «φιλομεταναστευτική» κατά δήλωση κυβέρνηση να αποδέχεται απάνθρωπες συνθήκες στους καταυλισμούς.

Αυτή η αποδοχή η οποία δικαιολογείται «ως αποτέλεσμα της συμφωνίας με την Τουρκία» θα μπορούσε να έχει και την ακροδεξιά ερμηνεία, ότι δημιουργούμε μία κόλαση για να σταματήσουν οι ροές προς την Ελλάδα.

Μία γραμμή εκ διαμέτρου αντίθετη με την πραγματικότητα του 2015 όπου άνοιξαν πόρτες και σύνορα για να περάσουν ένα εκατομμύριο πρόσφυγες από την Ελλάδα.

Αν το θέμα για να γίνουν πιο ανθρώπινες οι συνθήκες αφορά υλικούς πόρους, δηλαδή χρήματα και υποδομές, θα πρέπει να δοθούν στη δημοσιότητα οι αναλυτικές εκτιμήσεις της διαχείρισης από όλες τις πηγές των χρημάτων που έχουν διατεθεί για τους πρόσφυγες, στη χώρα μας αλλά και το κόστος ανά πρόσφυγα σε κάθε περιφέρεια. Αλλιώς το 1,6 δισεκατομμύριο ευρώ θα στοιχειώσει τον δημόσιο διάλογο.

Το μεταναστευτικό και το προσφυγικό στην Ελλάδα δεν πήρε τις τεράστιες διαστάσεις που πήρε σε άλλες χώρες γιατί είμαστε ένας λαός με έντονες μεταναστευτικές και προσφυγικές μνήμες αλλά και γιατί το πολιτικό σύστημα υπήρξε ήπιο και σοβαρό στη ρητορική του.

Τα πράγματα όμως μπορούν να αλλάξουν πολύ εύκολα και η ένταση των νησιών και του κέντρου της Αθήνας να πυροδοτήσει ένα κλίμα άρνησης και αντίδρασης. Το μεταναστευτικό – προσφυγικό είναι πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπισθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό σημαίνει σύνθετες πολιτικές όπως:

- σοβαρή και συνεπή επενδυτική στρατηγική στην Αφρική και στη Μέση Ανατολή
- οργανωμένη φύλαξη των συνόρων από ευρωπαϊκές δυνάμεις
- αυστηρή διανομή των προσφύγων σε όλες τις χώρες (με οικονομικές επιπτώσεις σε περίπτωση άρνησης)
- επαναδιατύπωση της πολυπολιτισμικής πολιτικής με απόλυτο σεβασμό στην Ευρωπαϊκή Συνθήκη

Όσον αφορά στην Ελλάδα για τις άμεσες δράσεις με δεδομένες τις τεράστιες δυσκολίες είναι η αλλαγή μοντέλου διαχείρισης του προβλήματος:

- οργανωμένος συντονισμός όλων των επιχειρούντων στο ελληνικό έδαφος
- διαφάνεια και καταγραφή στη διαύγεια όλων των δράσεων όλων των φορέων
- επιτάχυνση των διαδικασιών απονομής ασύλου και βεβαίως

- άμεση εκτόνωση της κατάστασης στα νησιά

Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις και οι εθελοντές πολλαπλασιάζουν την προσφορά τους, όταν υπάρχει εθνική πολιτική, κανόνες και κέντρα συντονισμού και ελέγχου (Τσέλιος, Δ., 2016).

3.2 ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Στη γεωγραφική θέση στην οποία βρίσκεται η Ευρώπη υφίστανται σε εξέλιξη δεκαπέντε πολεμικές συγκρούσεις, εμφύλιες, εθνοτικού ή θρησκευτικού χαρακτήρα, που αναγκάζουν εκατομμύρια κατοίκων των περιοχών αυτών να μετακινηθούν προς άλλους προορισμούς περισσότερο ασφαλής και η Ευρώπη είναι από τις πρώτες προτεραιότητές τους. Συγκρούσεις και αναταραχές στην Βόρεια Αφρική και σε περιοχές όπως είναι η Λιβύη, το Μάλι, η Τυνησία, το Μαρόκο, και η Αλγερία, στην Κεντρική και Υποσαχάρια Αφρική, στην Μέση Ανατολή, όπως είναι για παράδειγμα η Συρία, το Ιράκ, η Παλαιστίνη και η Υεμένη, σπρώχνουν τον κόσμο στην παράνομη μετανάστευση στην Ευρώπη.

Εκτός από τις πολεμικές συγκρούσεις και η ακραία φτώχεια, η υψηλή ανεργία, και η έλλειψη ελπίδας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν το Κόσσοβο, η Αλβανία, το Πακιστάν και το Μπαγκλαντές, περιοχές που επίσης σπρώχνουν τον κόσμο στους δρόμους της μετανάστευσης (Bash, E., 2015).

Εκτός από τους παραπάνω λόγους που ωθούν τον κόσμο στη μετανάστευση υπάρχουν κι άλλοι λόγοι, όπως:

- Αδυναμία παρέμβασης του Ο.Η.Ε. γιατί παγκοσμίως οδεύουμε σε αναδιανομή των σφαιρών επιρροής με συμφέροντα και ανταγωνισμούς.
- Η αλλαγή των λαών της Μέσης Ανατολής περιφερειακά της Ευρώπης που ενισχύθηκε με τις αραβικές εξεγέρσεις «την Αραβική Άνοιξη», προκαλώντας τρόπο στα εύθραυστα καθεστώτα της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής, τα οποία είναι ανελεύθερα μεν έως έναν βαθμό όμως «λειτουργικά», για τα οποία η μετανάστευση αποτέλεσε παράταση ζωής.

- Η κόπωση και η απροθυμία της Δύσης να εμπλακεί σε νέες περιπέτειες, όσο δεν απειλούνται τα συμφέροντά της, αφού οι δρόμοι του εμπορίου και της ενέργειας δεν έχουν απειληθεί, για παράδειγμα η υπερπροσφορά πετρελαίου δεν δημιουργεί προβληματισμό για την μειωμένη παραγωγή πετρελαίου της Λιβύης και της Νιγηρίας γιατί είναι διαχειρίσιμη.
- Η δημογραφική έκρηξη ορισμένων κρατών της Αφρικής και της Ασίας. Το πλεόνασμα του εργατικού δυναμικού και η έλλειψη ευκαιριών το αναγκάζουν να ψάχνει διέξοδο για εργασία και καλύτερες συνθήκες ζωής στην μετανάστευση.
- Οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής με επιδείνωση της διαβίωσης ολόκληρων κοινοτήτων που οδηγεί σε αδυναμία πρόσβασης σε πηγές ζωτικής σημασίας, μαζί με τις βασικές υποδομές.
- Το εξαπλωμένο δίκτυο και τα σύγχρονα, και αξιόπιστα Μεταφορικά Μέσα. Οι μεταφορές μπορούν να γίνουν με μεγάλη ασφάλεια, πολύ γρήγορα και αρκετά οικονομικά
- Η αργή ένταξη των μουσουλμανικών κοινωνιών στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία με αποτέλεσμα την οικονομική επιδείνωση αυτών των κοινωνιών σε σχέση με άλλες δυτικές ή ασιατικές κοινωνίες.
- Η παγκοσμιοποίηση του τρόπου ζωής, η ευκολία πρόσβασης μέσω διαδικτύου στην γρήγορη ενημέρωση και επικοινωνία και η τεχνολογική επανάσταση δημιουργούν την αίσθηση ότι δεν είναι ανυπέρβλητο ένα ταξίδι έστω και παράνομο με πορεία την Ευρώπη, η οποία φαντάζει πιο κοντινή και σχετικά ευκολότερα προσβάσιμη σε σχέση με το παρελθόν, δεν είναι τυχαίο ότι πολλοί πρόσφυγες από την Αφρική και την Συρία γρήγορα φθάνουν μέχρι τις ακτές της Μεσογείου ή την Τουρκία και από εκεί γρήγορα διασχίζουν το Αιγαίο για να φθάσουν σε ευρωπαϊκό έδαφος. Η παγκοσμιοποίηση λειτούργησε καταλυτικά σαν να ένωσε συγκοινωνούντα δοχεία με τη μεταναστευτική ροή την οποία γεννούσε η διεύρυνση του χάσματος της ευημερίας, της δημογραφικής έκρηξης στις υποανάπτυκτες χώρες σε αντιδιαστολή με την μεγάλη υπογεννητικότητα στην Δύση.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΡΟΩΝ ΤΗΣ 11 / 10 / 2016 - ΩΡΑ 08:00				
ΔΟΜΕΣ & ΧΩΡΟΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ	ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΟΙ	ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΝΕΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
			ΕΩΣ 07:30	
ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΑΙΓΑΙΟ				
ΛΕΣΒΟΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ	5873	3500	0	
ΧΙΟΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ	4186	1100	0	
ΣΑΜΟΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ	1990	850	88	
ΛΕΡΟΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ	724	1000	0	
ΚΩΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ	1889	1000	6	
ΚΑΛΥΜΝΟΣ	32	0	26	
ΡΟΔΟΣ	217	0	0	
ΜΕΓΙΣΤΗ	42	0	23	
ΚΑΡΠΑΘΟΣ	3	0	0	
ΜΗΛΟΣ	111	0	0	
ΣΥΝΟΛΟ ΔΟΜΩΝ UNHCR	376	453		
ΣΥΝΟΛΟ ΝΗΣΙΩΝ	15067	7903	143	

Διάγραμμα 6.: Κατάσταση προσφυγικών ροών το 2016 (Πηγή:
<http://epanastatikanea.blogspot.com>)

Υπάρχουν συνήθως οκτώ τρόποι παράνομης μετανάστευσης προς την επικράτεια ενός κράτους μέλους:

- Παράνομη είσοδος και διέλευση των συνόρων.
- Χρήση πλαστών εγγράφων κατά την είσοδο.
- Χρήση νόμιμων εγγράφων αλλά με παροχή ψευδών πληροφοριών σ' αυτά.
- Παρατεταμένη παραμονή μετά από ταξίδι στο οποίο υπήρχε βίζα ή άδεια προσωρινής παραμονής.
- Απώλεια του δικαιώματος παραμονής, εξαιτίας της μη ανανέωσης της άδειας λόγω αποτυχίας εκπλήρωσης των απαιτήσεων διαμονής ή λόγω παράβασης των προϋποθέσεων διαμονής.
- Γέννηση σε συνθήκες παρατυπίας.

- Διαφυγή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας του ασύλου, όταν γίνεται αντιληπτό ότι η απόφαση θα είναι αρνητική.
- Λόγοι αποτυχίας της πολιτείας να εφαρμόσει την απόφαση επιστροφής για νομικούς ή άλλους πρακτικούς λόγους (Σπυροπούλου, Γ., Χριστόπουλος, Δ., 2016) .

3.3 ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

Τόσο η εκπαίδευση όσο και η κατάρτιση αποτελούν δυο πολύ σημαντικά εργαλεία τα οποία βοηθούν τους πρόσφυγες και τους μετανάστες να εκμεταλλευτούν επαρκώς τις επαγγελματικές τους ικανότητες και να συμμετέχουν ως ενεργά άτομα στην κοινωνία. Αυτό βρίσκει αντίκτυπο από τα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα παιδιά των μεταναστών αλλά και οι νέοι αρκετά συχνά έχουν πιο χαμηλές επιδόσεις στο σχολείο συγκριτικά με τους άλλους μαθητές.

Υφίστανται πρωτοβουλίες οι οποίες στοχεύουν στο να βοηθήσουν ομάδες νέων από τις υπάρχουσες κοινότητες μεταναστών οι οποίες βρίσκονται σε μειονεκτική θέση προκειμένου να ενταχθούν πιο εύκολα στην κοινωνία αλλά και σε ένα εργασιακό περιβάλλον. Κάτι τέτοιο επιτυγχάνεται μέσα από εκπαιδευτικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες (Bash, E., 2015).

3.4 ΜΟΝΤΕΛΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Το αφομοιωτικό μοντέλο: Σε αρκετά κράτη οι πολίτες εξακολουθούν να διακρίνονται λόγω φυλής, εθνικότητας, θρησκείας, κοινωνικής τάξεως και πολιτικών πεποιθήσεων και διώκονται ομαδικά ή μεμονωμένα. Το αφομοιωτικό μοντέλο υποστηρίζει ότι οι κοινωνίες πρέπει να είναι πολιτισμικά ομοιογενείς. Συνεπάγεται δηλαδή απόρριψη της εθνικής ταυτότητας που φέρει το άτομο ή η ομάδα από τη χώρα καταγωγής του και υιοθέτηση των συνηθειών της κοινωνίας υποδοχής.

Οι υποστηρικτές της αφομοιωτικής προσέγγισης πιστεύουν ότι η εισροή μεταναστών και προσφύγων απειλεί τις αξίες της χώρας υποδοχής, τον πολιτισμό, τη θρησκεία και τον τρόπο ζωής του λαού, την έννομη τάξη και την ασφάλεια. Αντίθετα οι

υποστηρικτές της πολυπολιτισμικής προσέγγισης αμφισβητούν την ηθική και δημοκρατική νομιμοποίηση των θέσεων αυτών.

Η αφομοίωση έχει εξελιχθεί σε πολιτική διαδικασία που ακολουθείται από τις ευρωπαϊκές χώρες. Έτσι, ο μετανάστης ή ο πρόσφυγας οφείλει να αφομοιώσει την κυρίαρχη εθνική ιδεολογία, γλώσσα και κουλτούρα και να αποποιηθεί όλων εκείνων των χαρακτηριστικών που παραπέμπουν στη χώρα καταγωγής του.

Το μοντέλο της ενσωμάτωσης: Το μοντέλο της ενσωμάτωσης έχει αναλυθεί από τον Berry και αναγνωρίζει τη πολιτισμική ισοτιμία. Στηρίζεται στις αρχές της ισότητας και της ανεκτικότητας με στόχο τη δημιουργία μιας πολιτισμικά ισότιμης κοινωνίας. Ενθαρρύνει τη πολιτισμική διαφορετικότητα και έκφραση.

Η ενσωμάτωση προϋποθέτει την αναγνώριση από μέρους της κοινωνίας υποδοχής ότι κάθε μεταναστευτική ομάδα είναι φορέας ενός πολιτισμού που δέχεται τις επιδράσεις της κοινωνίας υποδοχής και ταυτόχρονα ασκεί επίδραση σε αυτή. Το μοντέλο της ενσωμάτωσης μέσα από την εφαρμογή του επιδιώκει την αμοιβαία αλλαγή και προσαρμογή αλλοδαπών και γηγενών.

Το πολυπολιτισμικό μοντέλο: Πλέον καμία χώρα δεν είναι απόλυτα ομοιογενής. Η πολυπολιτισμική προσέγγιση ενθαρρύνει τη διατήρηση των πολιτισμικών στοιχείων των διαφόρων εθνικών ομάδων. Οι πολυπολιτισμικές κοινωνίες υπερασπίζονται την ελευθερία και την ισότητα και βασίζονται στον αμοιβαίο σεβασμό όλων των υποκειμένων ανεξάρτητα από το πολιτισμικό υπόβαθρο τους. Έτσι η κοινωνική συνοχή προωθείται με την αναγνώριση των πολιτισμικών στοιχείων όλων των μεταναστευτικών ομάδων. Στο κοινωνικό πλαίσιο μπορούν να συνυπάρχουν και να αναπτύσσονται όλοι οι πολιτισμοί χωρίς να τίθενται σε κίνδυνο η ενότητα και η συνοχή.

Οι υποστηρικτές του πολυπολιτισμικού μοντέλου προτείνουν τη διαπολιτισμική εκπαίδευση ως μέσο για την αντιμετώπιση ρατσιστικών φαινομένων και τη καλλιέργεια αλληλεγγύης και διαπολιτισμικού σεβασμού. Εξάλλου το διαπολιτισμικό μοντέλο προτάθηκε ως αναγκαιότητα τόσο λόγω των μετακινήσεων πληθυσμών όσο και λόγω της αμφισβήτησης της ηθικής και δημοκρατικής νομιμοποίησης των αφομοιωτικών προσεγγίσεων.

Το ρατσιστικό και αντιρατσιστικό μοντέλο: Οι υποστηρικτές της ρατσιστικής προσέγγισης δε δέχονται τη είσοδο και διαμονή ανθρώπων που προέρχονται κυρίως από διαφορετική θρησκεία, αλλά επίσης από άλλο πολιτισμό, φυλή κ.λπ. Στο όνομα μιας ομοιογενούς κοινωνίας άτομα και ομάδες ατόμων κακοποιούνται και αντιμετωπίζονται ως κατώτεροι.

Η ισότιμη μεταχείριση των μεταναστών και η διατήρηση των πολιτισμικών στοιχείων τους αποτελεί τη δικαιότερη και ορθότερη επιλογή. Μια πολυπολιτισμική κοινωνία λειτουργεί πιο αποτελεσματικά και αρμονικά στη βάση του πλουραλισμού, με τον οποίο ενθαρρύνεται η ενεργή συμμετοχή όλων των ατόμων μέσα στα πλαίσια αποδεκτών αξιών και διαδικασιών.

Το αντιρατσιστικό μοντέλο αντιτίθεται στις διακρίσεις λόγω της ανωτερότητας μιας φυλής και στην αντίληψη των μελών της ρατσιστικής προσέγγισης για την «καθαρότητα» της ομάδας τους. (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, <http://ekke.gr/main.php?id=302> Ημερομηνία Πρόσβασης: 18/01/2019).

3.5 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ – ΔΟΜΕΣ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Οι διοικητικές και λοιπές υπηρεσίες που έχουν δημιουργηθεί στους χώρους υποδομής και στα κέντρα ταυτοποίησης προς εξυπηρέτηση των προσφύγων και των μεταναστών είναι οι παρακάτω:

- Μεταναστευτικές υπηρεσίες

Οι μεταναστευτικές υπηρεσίες, είναι επιφορτισμένες με την κατανομή των μεταναστών στον χώρο και την ταξινόμησή τους ανάλογα την ηλικία τους. Για παράδειγμα στην Μυτιλήνη, τον τόπο, ο οποίος έχει πληγεί περισσότερο από κάθε άλλον εξαιτίας του μεταναστευτικού, υπάρχουν πολλαπλές δομές και μια εκ των οποίων διατίθεται αποκλειστικά κι μόνο για οικογένειες προσφύγων. Επίσης έχουν νοικιαστεί σπίτια εντός της πόλεως του νησιού από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις κι εκεί φιλοξενούνται ανήλικοι μετανάστες. Οι υπηρεσίες που συστάθηκαν για το

προσφυγικό, επίσης, είναι υπεύθυνες για την ταυτοποίηση και την παραμονή ή όχι των μεταναστών.

- Υπηρεσίες Υγείας

Οι υπηρεσίες Υγείας, στελεχώνονται από γιατρούς και νοσηλευτικό προσωπικό το οποίο καλείται να αντιμετωπίσει θέματα υγείας που προκύπτουν μεταξύ των προσφύγων. Αν τα περιστατικά είναι απλά και οι άνθρωποι δεν διατρέχουν κίνδυνο φιλοξενούνται και αποθεραπεύονται σε μονάδα βραχείας νοσηλείας εντός του hot spot, διαφορετικά καλείται το Ε.Κ.Α.Β., και οι ασθενείς μετακινούνται με το ασθενοφόρο στο νοσοκομείο της πόλης.

- Υπηρεσίες εκπαίδευσης

Οι υπηρεσίες εκπαίδευσης, απαρτίζονται από δασκάλους, νηπιαγωγούς, εκπαιδευτικούς πληροφορικής και κοινωνικούς λειτουργούς. Μέσα στις δομές υπάρχουν ειδικά διαμορφωμένοι χώροι όπου εκπαιδεύονται τα παιδιά των προσφύγων αλλά ενίοτε και οι ίδιοι ενήλικοι μετανάστες στην ελληνική γλώσσα, σε βασικές γνώσεις ηλεκτρονικών υπολογιστών καθώς απασχολούνται και δημιουργικώς από εκπαιδευτικούς καλών τεχνών στη ζωγραφική και στις χειροτεχνίες.

- Υπηρεσίες απασχόλησης

Στις Υπηρεσίες Απασχόλησης καταφεύγουν εκείνοι οι οποίοι έχουν λάβει το άσυλο. Εφόσον ληφθεί η απόφαση να εγκατασταθούν μόνιμα στο νησί, νιώθουν την ανάγκη της αναζήτησης εργασίας. Προς το παρόν η τοπική κοινωνία είναι αρκετά επιφυλακτική στο να απορροφήσει εργατικό δυναμικό μέσα από την κοινωνία των προσφύγων.

- Υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης

Οι υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης, στελεχώνονται από ψυχιάτρους, ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς. Η ομάδα ψυχολογικής υποστήριξης υφίσταται μέσα στις δομές όπου διαμένουν οι μετανάστες και σε αυτούς προσφεύγουν όσοι αντιμετωπίζουν πρόβλημα είτε με τον ίδιο τους τον εαυτό είτε με

τους υπόλοιπους της ομάδας τους. Η κοινωνική ένταξη, οι εκκρεμότητες για τη λήψη ασύλου και οι παραβατική συμπεριφορά ομότιμων τους είναι εκείνα που τους απασχολούν περισσότερο. (Μη Κυβερνητική Οργάνωση “Άρσις”).

3.6 ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Ένας από τους παράγοντες που επηρεάζουν και διαμορφώνουν τη δημογραφική δομή ενός πληθυσμού μιας χώρας είναι η μετανάστευση (ισοζύγιο μεταναστευτικών εισροών και εκροών). Γι’ αυτόν ακριβώς τον λόγο στη διεθνή βιβλιογραφία μελέτης και ανάλυσης του μεταναστευτικού φαινομένου, σημαντική θέση κατέχει η διερεύνηση των επιδράσεων στην οικονομία, στον πληθυσμό, στο εργατικό δυναμικό, στην κοινωνική ασφάλιση κ.λπ. των χωρών αναχώρησης και υποδοχής.

Από την άποψη αυτή, συγκρίνοντας τις εκτιμήσεις της Eurostat για τη χώρα μας το 2007 (Eurorop 2007), με τις εκτιμήσεις του Ιουλίου του 2017 που αποτυπώνονται στο Ageing Report 2018, διαπιστώνεται ότι το έλλειμμα, μεταξύ των άλλων, πληθυσμού και εργατικού δυναμικού που δημιούργησαν στη χώρα μας οι ασκούμενες μνημονιακές πολιτικές της ύφεσης και των περικοπών, την περίοδο 2010 -17, επιδεινώνεται. Συγκεκριμένα, ο μέσος δείκτης γονιμότητας (αριθμός παιδιών ανά γυναίκα αναπαραγωγικής ηλικίας από 1,5 που ήταν το 2007, το 2017 πέφτει στο 1,3). Ο δείκτης παραγωγικότητας ακολουθεί αντίστοιχη καθοδική πορεία. Όλα αυτά μαζί συμπαρασύρουν πτωτικά τον πληθυσμό και το εργατικό δυναμικό. Η μεταναστευτική εισροή, την ίδια περίοδο, αποτελεί σημαντική προσθήκη στον πληθυσμό και το εργατικό δυναμικό συγκρατώντας τους δείκτες. Κι αυτό γιατί συνήθως οι μετανάστες βρίσκονται σε ηλικία εργασίας (15-64 ετών), προκαλώντας επιδράσεις στην οικονομία της χώρας υποδοχής τόσο σε βραχυπρόθεσμο-μεσοπρόθεσμο, όσο και σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

Σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, οδηγούν σε αύξηση του ΑΕΠ, διότι οι μεταναστευτικές ροές προκαλούν δημογραφική ώθηση στον πληθυσμό της χώρας, δημιουργώντας μια πιο νεανική δημογραφική δομή του εργατικού δυναμικού με μεγαλύτερο δείκτη παραγωγικότητας της εργασίας.

Οι μακροπρόθεσμες επιδράσεις αναφέρονται στον πληθυσμό της χώρας αφού συνήθως ο πληθυσμός των μεταναστών παρουσιάζει μεγαλύτερο δείκτη γονιμότητας.

Αναφορικά με το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, βραχυπρόθεσμα προκαλούν θετική επίδραση με την αύξηση των εισφορών, ωστόσο μακροπρόθεσμα όσο οι μετανάστες εργάζονται και ασφαλίζονται ταυτόχρονα δημιουργούν και υποχρεώσεις τόσο για το συνταξιοδοτικό σύστημα, όσο και για άλλες κοινωνικές παροχές όπως οι δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης.

Υπάρχει μια μακρά συζήτηση για το αν μέσω της μετανάστευσης μπορεί να επιλυθεί το δημογραφικό. Ακόμη από την εποχή της έκθεσης Σπράου (1997), έχει υποστηριχθεί ότι δεν ασχολούμαστε με το δημογραφικό, διότι θα «αναλάβουν να το επιλύσουν οι μετανάστες», ως νεανικός πληθυσμός που γεννά περισσότερα παιδιά.

Από το 2011, παρατηρήθηκε, πρώτη φορά μεταπολεμικά, μείωση του πληθυσμού της χώρας. Η πρόβλεψη από Eurostat είναι 7.264.686 κάτοικοι το 2080. Η γονιμότητα ανέρχεται σήμερα σε 1,3 (μειώνεται από το 1983), ενώ για την αντικατάσταση των γενεών απαιτούνται 2,1 παιδιά ανά γυναίκα αναπαραγωγικής ηλικίας. Τι γίνεται από τις μετανάστριες; Ενώ το 2010 οι γεννήσεις από Ελληνίδες ήταν 93.192 και από αλλοδαπές 21.574, το 2017 μειώθηκαν αντίστοιχα σε 76.182 και 12.371, σχεδόν στο ήμισυ. Τη μείωση εξηγεί η αποχώρηση από την Ελλάδα πολλών αλλοδαπών λόγω της κρίσης και η προσαρμογή της αναπαραγωγικής συμπεριφοράς τους στα ελληνικά «πρότυπα». Η πληθυσμιακή γήρανση επίσης δεν αντιμετωπίζεται, μακροχρόνια τουλάχιστον, με τη μετανάστευση. Σήμερα το 21,3% του πληθυσμού είναι 65+ ετών και η Ελλάδα μαζί με την Ιταλία η πιο γερασμένες χώρες της Ευρώπης. Όσοι αλλοδαποί δεν αναχωρήσουν, θα «συμβάλουν» στη γήρανση με σοβαρές επιπτώσεις ιδίως στο ασφαλιστικό.

Μια συνολική δημογραφική πολιτική θα περιελάμβανε: α. Μέτρα εναρμόνισης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, μέσω εκτεταμένου δικτύου φύλαξης παιδιών (βρεφονηπιακοί σταθμοί, ενεργοποίηση του θεσμού βοηθών μητέρων, αμειβόμενες γονικές άδειες). β. Μείωση ανεργίας νέων. γ. Οικονομική στήριξη γονέων από το πρώτο παιδί. δ. Στήριξη νέων ζευγαριών με ειδικά στεγαστικά κ.ά. δάνεια. Τέτοια μέτρα πρότειναν και η Διακομματική Επιτροπή της Βουλής για το Δημογραφικό (1991) και η ΕΔΗΜ, αλλά ποτέ δεν εφαρμόστηκαν, στο πλαίσιο μιας σφαιρικής πολιτικής, της μόνης που θα είχε αποτελέσματα, όπως έδειξε και η μελέτη μας «Κόστους - Ωφέλους» (ΕΚΚΕ, εκδ. Σάκκουλα 2008).

3.7 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Το γεγονός ότι οι δημοτικές υπηρεσίες ανέλαβαν το μεγάλο κομμάτι της συνολικής προσπάθειας για το προσφυγικό ζήτημα δεν σημαίνει ότι κάτι τέτοιο προβλεπόταν από κάποιο σχέδιο εκτάκτων αναγκών που είχε εκπονηθεί κεντρικά και που η υλοποίησή του είχε ανατεθεί στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Στην πραγματικότητα, τα υφιστάμενα σχέδια εκτάκτων αναγκών και οι πρακτικές δυνατότητες των δημοτικών αλλά και συνολικά των δημόσιων υπηρεσιών ανταποκρίνονται σε ‘προβλεπόμενες έκτακτες ανάγκες’, όπως π.χ. οι πολύ κακές καιρικές συνθήκες (‘θεομηνίες’) που απαιτούν άμεσες παρεμβάσεις για διάνοιξη οδών, καθαρισμό φρεατίων, επιδιόρθωση κατεστραμμένων αγροτικών δρόμων, επιδιόρθωση ζημιών σε περιοχές ευθύνης του Δήμου κτλ.

Επομένως, όταν ο Δήμος ανέλαβε να συντονίσει τις δημόσιες υπηρεσίες του νησιού και να υλοποιήσει πολιτικές παρέμβασης βρέθηκε μπροστά στη ανάγκη να συνεργαστεί με όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες (κυρίως Αστυνομία, Λιμενικό, Περιφερειακή Διεύθυνση, Γενική Γραμματεία Νησιωτικής Πολιτικής, Νοσοκομείο, ΙΚΑ). Σε αυτό πλαίσιο συνεργασίας, ο Δήμος αναδείχθηκε εκ των πραγμάτων σε κρίσιμο κρίκο της ‘δημόσιας αλυσίδας’, δηλαδή έγινε ο μηχανισμός που ‘δοκίμασε’ τις αντοχές της παλαιότερης συνεργασίας μεταξύ δημόσιων υπηρεσιών σε συνθήκες πραγματικής έκτακτης ανάγκης.

Με άλλα λόγια, η ανθρωπιστική κρίση που βίωσε το νησί κατέδειξε, μεταξύ άλλων, τις συνολικές ανεπάρκειες των δημόσιων υπηρεσιών, αλλά και τις μεταξύ τους αδυναμίες συνεννόησης, συντονισμού και πρακτικής συνεργασίας για ένα κοινό στόχο. Η εμπειρία που ως φορέας-συντονιστής απέκτησε ο Δήμος συνολικά στο ζήτημα των δυνατοτήτων συνεργασίας μεταξύ των δημόσιων υπηρεσιών είναι σημαντική τόσο για την πραγματολογική διαπίστωση των προβλημάτων που ανέκυψαν στην πορεία της κρίσης όσο και για τις κινήσεις που πρέπει να γίνουν στο άμεσο μέλλον για να ξεπεραστούν ή τουλάχιστον να μετριάσουν αυτά τα προβλήματα.

Προφανώς, όλες οι δημόσιες υπηρεσίες στη Λέσβο οφείλουν να προβληματιστούν για τη δική τους ετοιμότητα αντίδρασης, συντονισμού και συνεργασίας στην αντιμετώπιση ανθρωπιστικών κρίσεων. Είναι χαρακτηριστικά τα ακόλουθα

αποσπάσματα συνεντεύξεων: «Άπειρα χαρτιά από υπηρεσίες προς το Δήμο ότι θα πάτε να καθαρίσετε εκεί ή να μαζέψετε βάρκες. Η ευθύνη των άλλων υπηρεσιών ήταν να καταγράψουν κάνοντας μια αυτοψία την κατάσταση, είχαν δηλαδή ελεγκτικό χαρακτήρα. Ο Δήμος έπρεπε να τρέξει και να κάνει τη δουλειά» (Β' μεσαίο στέλεχος).

«Όχι μόνο δεν είχαμε τη στήριξη, αλλά κρατικές υπηρεσίες όπως το ΙΚΑ μου έριξαν πρόστιμο γιατί στη ΔΕΔΑΠΑΛ λειτουργεί καθεστώς με 'μπλοκάκια', λειτουργούν ως εργολάβοι καθαριότητας. Αυτό το πράγμα είναι απαράδεκτο γιατί σε εποχή που είχαμε κρίση και ο Δήμαρχος καλώς έπραξε να βγάλει το νησί σε έκτακτη ανάγκη, άσχετα που δεν εισακούστηκε, αν ζούσατε όμως αυτή τη στιγμή που είχαμε 25-30.000 ανθρώπους μόνο μέσα στην πόλη, όλοι τότε, υπηρεσίες ελεγκτικές ΙΚΑ, ΤΕΒΕ, κρυβόντουσαν και δεν παρουσιάστηκε κανένας και θυμήθηκαν τώρα να έρθουν να απειλήσουν με πρόστιμα ή να τραβάνε εμένα στα δικαστήρια γιατί ανταπεξήλθαμε σε κάποιο πρόβλημα που υπήρχε. Τολμώ να πω ότι η κεντρική εξουσία κάνει ότι δεν τα βλέπει αυτά.

Από την Περιφέρεια έχω μεγάλο παράπονο ως υπηρεσία καθαριότητας που δεν παρουσιάστηκε πουθενά και δεν έδωσε καμιά βοήθεια. Πρόσφατα αν δεν απατώμαι κιόλας έλαβε 4.000.000 ευρώ για το μεταναστευτικό. Με τη Γ. Γραμματεία (Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής), έχω παράπονο κι απ' αυτή. Με Αστυνομία και Λιμενικό είχαμε άψογη συνεργασία, θέλω να τους δώσω συγχαρητήρια» (Β' στέλεχος δημοτικής αρχής). «Στην αρχή οι μόνοι με τους οποίους είχαμε ασχοληθεί ήταν εξ' ανάγκης το Λιμενικό και η Αστυνομία.

Μεταξύ τους δεν υπήρχε συντονισμός, εκεί είναι μια παράλειψη που πρέπει να καλυφθεί, γιατί σε τέτοιες περιπτώσεις πρέπει να υπάρχει συντονιστικό όργανο που να κατευθύνει όλες τις υπηρεσίες που εμπλέκονται. Αυτόν τον ρόλο τον αναλάβαμε εμείς σε συνεργασία με τον Λιμενάρχη και τον Αστυνομικό διευθυντή, βρήκαμε μια χημεία και μπορέσαμε και συνεργαστήκαμε. Δε πήγαν όλα τέλεια, γιατί μέσα στους χώρους αυτών των δύο σωμάτων υπάρχουν και ακροδεξιά στοιχεία, ναι μεν απομονώθηκαν αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν. Στη συνέχεια είχαμε μια συνεργασία με τη Γ. Γραμματεία όταν ήρθε ο Γιάννης Γιανέλλης σε επίπεδο κυβερνητικής πολιτικής με ένα συντονιστικό ρόλο στο να καταγραφούν οι ΜΚΟ που ήταν σημαντικό και έπρεπε να γίνει. Η Περιφέρεια δεν είχε εμπλακεί ιδιαίτερα, μόνο

σε ιδέες και κουβέντες. Είναι και θέμα όμως κεντρικών κατευθύνσεων, έπρεπε να υπάρχει ένας κεντρικός συντονιστής που δεν υπήρχε και έτσι πιο πολύ σ' αυτό βοήθησε η Ύπατη Αρμοστεία κυρίως για το στήσιμο των χώρων» (Α' στέλεχος δημοτικής αρχής). «Εμείς είχαμε πολύ καλή συνεργασία με την Αστυνομία και συνεργαζόμαστε και τώρα στο χοτ σποτ και με το Λιμεναρχείο συνεργαστήκαμε πολύ καλά. Με τη Γ. Γραμματεία ασχολήθηκε περισσότερο η δημοτική αρχή. Η αιρετή Περιφέρεια δεν πήρε πρωτοβουλίες όλη τη δουλειά την έκανε ο Δήμος» (Α' εργαζόμενος συνδικαλιστής). «Υπήρχε ένα τεράστιο πρόβλημα στη συνεργασία του Δήμου με το κράτος. Το κράτος δεν υπήρχε, ειδικά το πρώτο εξάμηνο που εκπροσωπούσαν από τη Γενική Γραμματεία Αιγαίου δεν ήταν σε καμιά διαδικασία, από την πιο απλή να βάλει λεωφορεία για να μην περπατάνε οι άνθρωποι 60χλμ μέχρι την πιο δύσκολη να μπορούν να γίνονται γρήγορα οι πιστοποιήσεις. Η αστυνομία και το λιμενικό είχαν τις γνωστές αγκυλώσεις που έχουν σαν φορείς άσκησης εξουσίας και αυτό δημιουργούσε πολλές φορές προβλήματα» (Β' εργαζόμενος συνδικαλιστής)(Ager – Strang, 2008).

3.8 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις στις μεταναστευτικές κινήσεις όσον αφορά τη χώρα εγκατάστασης των μεταναστών με αποτέλεσμα χώρες της Νότιας Ευρώπης (όπως Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία) από χώρες παραδοσιακά «αποστολής μεταναστών» να θεωρούνται σήμερα «χώρες υποδοχής μεταναστών» ή «οι καινούργιες ζώνες μετανάστευσης».

Αν στις αδύναμες πληθυσμιακές ομάδες (γυναίκες, νέους, ανέργους) σήμερα δεν επιτρέπεται να παίξουν καν τον ρόλο του «εφεδρικού στρατού» στην αγορά εργασίας που παραδοσιακά τουλάχιστον έπαιζαν μαζί με τους μετανάστες, τα άτομα των εθνικών μεταναστευτικών μειονοτήτων δεν αντιμετωπίζονται καν σαν άτομα. Περνάμε δηλαδή από μια «non paper» πολιτική για τους μετανάστες σε μια «non person» κοινωνική μεταχείρισή τους, η οποία γίνεται ακόμη πιο δραματική με την είσοδο στην Ευρώπη εργατών και μεταναστών από τις ασιατικές και βορειοαφρικανικές χώρες αλλά και από τις πρώην ανατολικές χώρες.

Η Ευρώπη, παρ' ότι συμμετέχει στο 20% του πληθυσμού του πλανήτη που νέμεται το 80% του παγκοσμίου εισοδήματος, έχει μεταξύ των 340 περίπου εκατομμυρίων

κατοίκων της πάνω από 53 εκατομμύρια φτωχούς και 20 εκατ. ανέργους. Αυτή η ανισότητα που συνεχώς επεκτείνεται σε μια «κοινωνία της αφθονίας» είναι η αιτία του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας των «ξεχασμένων» της κοινωνίας.

Μέσα σε ένα τέτοιο «τοπίο φτώχειας και εξαθλίωσης» όπως περιγράφηκε παραπάνω, οι μετανάστες αποτελούν τους ιδανικούς και σύγχρονους αποδιοπομπαίους τράγους, κατηγορούμενοι ως υπεύθυνοι για τη διάχυτη ανασφάλεια, την ανεργία, την εγκληματικότητα. Οι εθνικές - μεταναστευτικές ομάδες χρησιμοποιούνται όλο και πιο συχνά ως «άλλοθι» για τα υπάρχοντα κοινωνικοοικονομικά και πολιτιστικά προβλήματα και θεωρούνται ο «κίνδυνος» ή «η απειλή» για τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και ισορροπίας, ιδιαίτερα εκείνες οι ομάδες που ο πληθυσμός τους είναι μεγάλος ή διαφέρουν περισσότερο πολιτιστικά (π.χ. θρησκεία, γλώσσα) από την κυρίαρχη ομάδα και δεν προέρχονται από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. και όλα τα κακά της πόλης. Ακριβώς αυτό το φαινόμενο της μισαλλοδοξίας και του ρατσισμού εκφράζεται ανάγλυφα σε μια παροιμία των Βεδουίνων: «Είμαι εναντίον του αδελφού μου και μαζί με τον αδελφό μου, είμαστε εναντίον του ξαδέλφου μας, εγώ ο αδελφός και ο ξάδελφος είμαστε εναντίον του γείτονα και όλοι μαζί εναντίον του ξένου» (Αμίτση – Λαζαρίδη, 2001).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1 Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ

Το 1928 το νησί της Λέσβου βρισκόταν ανάμεσα στους δέκα δήμους της Ελλάδας με τη μεγαλύτερη αναλογία προσφύγων: 46,8%. Το θέμα του προσφυγικού ταλάνισε τη Μυτιλήνη, παρά το γεγονός ότι οι πρόσφυγες ήταν τόσο ομοεθνείς όσο και ομόθρησκοι, επομένως ανήκαν στο «εθνικό υποκείμενο». Το νησί, τα παρόντα χρόνια αντιμετωπίζει πάλι το θέμα της μετανάστευσης, αλλά με διαφορετικό, αυτή τη φορά, τρόπο. Στην απογραφή του έτους 2011 ο πληθυσμός της Μυτιλήνης ξεπερνούσε τις 86.000, με τον μισό πληθυσμό να κατοικεί στην ευρύτερη περιοχή της πόλης. Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες φαίνεται να φτάνουν ή ακόμη και να ξεπερνούν τις 20.000, δηλαδή ποσοστό 50% της περιοχής της Μυτιλήνης, όπως είχε συμβεί και στο παρελθόν.

Τα τελευταία έτη τα οποία σηματοδεύτηκαν από τη ραγδαία αύξηση του μεταναστευτικού και του προσφυγικού ρεύματος, η στάση αλλά και η συμπεριφορά των κατοίκων του νησιού στη συντριπτική τους πλειονότητα, ευλόγως χαρακτηρίστηκε από περισσή ψυχραιμία, ευπρέπεια, υπομονή αλλά και διαρκή ανησυχία η οποία μετεξελίχθηκε σε αγωνία. Άρχισε να προκαλείται ένταση από την απουσία αποτελεσματικών ενεργειών εκ μέρους της πολιτείας. Ίσως και φόβος όπως και στο μακρινό παρελθόν.

Επισημαίνεται ότι το μοναδικό αίτημα των μεταναστών αλλά και των προσφύγων ταυτίζεται με εκείνο της κοινωνίας των νησιών: είναι η γρήγορη ταυτοποίηση και εν συνεχεία η απομάκρυνσή τους από το νησί και πιθανότατα και από τη χώρα σε συνθήκες ανθρωπιάς και υγιεινής για τους ίδιους και για τις τοπικές κοινωνίες.

Οι ενέργειες της υπηρεσιακής κυβέρνησης βρίσκονται σε επιχειρησιακά σωστή κατεύθυνση, ακολουθώντας τις μεθόδους της επιστήμης στο πλαίσιο της θεωρίας των ουρών αναμονής: παράλληλη στον χρόνο και απολύτως κατανεμημένη στον χώρο λειτουργία των επαρκών δομών υποδοχής και της ταυτοποίησης, με σκοπό τη βελτίωση των διοικητικών ενεργειών, με επιλεγμένους νέους ανθρώπινους πόρους οι οποίοι καταφτάνουν στο νησί μαζί με τα απαραίτητα τεχνικά μέσα, με αύξηση του αριθμού των δρομολογίων των πλοίων επιπλέον των πλοίων της γραμμής, με

ικανοποιητική χωρητικότητα σε αναμονή και αναχώρηση όποτε συμπληρώνεται επαρκής αριθμός ταυτοποιημένων ατόμων. Την ίδια στιγμή δρομολογούνται καινούργιες ανθρωπιστικές δράσεις με ενεργοποίηση και του υπουργείου Εθνικής Άμυνας στο πλαίσιο της τοπικής αυτοδιοίκησης η οποία προσπαθεί δίπλα σε μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, σε τοπικές συλλογικότητες αλλά και σε κινήσεις πολιτών, με την αρωγή και του πανεπιστημίου Αιγαίου, όλες και όλοι αγωνιζόμενοι συχνά πέρα και πάνω από τις δυνάμεις τους (Εφημερίδα ‘‘Η Καθημερινή’’, Στ. Γκρίτζαλης, 15 Σεπτεμβρίου, 2017).

4.2 Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε με σκοπό να διενεργηθεί έρευνα της οποίας κέντρο θα αποτελούσε το προσφυγικό ζήτημα που έχει αρχίσει να υφίσταται στη χώρα μας εδώ και αρκετά χρόνια αλλά την τελευταία δεκαετία έχει οξυνθεί τόσο από κοινωνικής όσο και από πολιτισμικής και οικονομικής πλευράς.

Η εργασία, έχει ως σκοπό την παραγωγή επιστημονικής γνώσης που απορρέει από την μελέτη έγκριτης και διεθνώς αποδεκτής βιβλιογραφίας η οποία αποτέλεσε πηγή γνώσης προκειμένου να συγγραφεί η παρούσα πτυχιακή

Η συστηματική μελέτη που προηγήθηκε, της εμπειρικής πραγματικότητας αν μήτε άλλο συνέβαλλε στο να διατυπωθούν κάποιες θεωρίες πέραν της βιβλιογραφίας και βρίσκουν ανταπόκριση στο θέμα του μεταναστευτικού ζητήματος έτσι όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα. Έγινε, δηλαδή, μια προσπάθεια εμβάθυνσης από επιστημονική σκοπιά και με αφορμή το πρόβλημα που ταλαιπωρεί τη χώρα και απ' ότι φαίνεται είναι ατελείωτο.

Το χαρακτηριστικό γνώρισμα από το οποίο διέπεται η συγκεκριμένη εργασία είναι η αξιοποίηση θεωρητικών γνώσεων για την παραγωγή και τη δημιουργία καινούργιων σχετικά με τις αιτίες που προκάλεσαν την μετανάστευση, την πορεία αυτής και το μέλλον των προσφύγων.

Οι χιλιάδες των μεταναστών που έχουν καταφτάσει στη χώρα μας, ειδικά από το 2015 και έπειτα παρέμειναν για μεγάλο χρονικό διάστημα εκτεθειμένοι σε αντίξοες συνθήκες που ενδέχεται να έχουν και σοβαρές επιπτώσεις τόσο στην υγεία όσο και στην ασφάλεια και την προστασία των ατόμων που έχουν αιτηθεί για άσυλο.

Οι ελληνικές αρχές από την αρχή κι όλας, φρόντισαν να αυξήσουν τις παροχές στέγασης στην χώρα και με την στήριξη της Ύπατης Αρμοστείας μεταφέρθηκε πληθώρα ατόμων από τα νησιά. Ενδεικτικά, αξίζει να αναφερθεί ότι 52.000 άτομα περίπου έχουν ωφεληθεί από τα προγράμματα στέγασης της Ύπατης Αρμοστείας.

Από την έρευνα που εκπονήθηκε, επίσης, προκύπτει ότι οι αφίξεις των προσφύγων και των μεταναστών στην Ελλάδα τους πρώτους μήνες του προηγούμενου έτους

παρουσίασαν αύξηση της τάξης του 17% συγκριτικά με τους αντίστοιχους μήνες του 2017.

Πιο συγκεκριμένα από τις αρχές του 2018, 23.419 πρόσφυγες και μετανάστες έχουν καταφτάσει στη χώρα μας δια θαλάσσης και 12.207 δια της χερσαίας οδού, ενώ παράλληλα τον Σεπτέμβριο οι θαλάσσιες αφίξεις ανήλθαν στις 4.000, ενώ αντίστοιχα οι αφίξεις μέσω του Έβρου έφτασαν τις 1.400.

Από τους 24.999 ανθρώπους οι οποίοι εισήλθαν συνολικά στη χώρα το 2018, μόλις το 39,6% είναι ενήλικοι άντρες, ενώ πάνω από το 50% του πληθυσμού των προσφύγων οι οποίοι έφτασαν στην Ελλάδα είναι γυναίκες (23,6%) και παιδιά (36,8%).

4.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η μεθοδολογία η οποία ακολουθήθηκε προκειμένου να πετύχει η πτυχιακή εργασία και να φτάσει σε ένα ικανοποιητικό σημείο αναφοράς έναντι του μεταναστευτικού ζητήματος χωρίζεται σε τρεις διακριτές φάσεις. Αυτές είναι η προπαρασκευαστική φάση, η εκτελεστική φάση και η κοινοποίηση των αποτελεσμάτων, φάσεις τις οποίες ακολουθεί οποιαδήποτε έρευνα που εντάσσεται σε μια πτυχιακή εργασία.

Αρχικά, διατυπώθηκε η ιδέα της ανάλυσης του μεταναστευτικού ζητήματος καθώς καθορίστηκε και ο σχεδιασμός της ερευνητικής διαδικασίας που θα ακολουθηθεί για τη συλλογή του βιβλιογραφικού υλικού και την προσέγγιση του προβλήματος.

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε η συλλογή των δεδομένων και ακολούθησε η ανάλυση καθώς και η ερμηνεία τους. έπειτα γίνεται η συγγραφή της ερευνητικής μελέτης καθώς και η παρουσίασή της στη ομάδα που έχει συσταθεί για την αξιολόγησή της.

Η οριοθέτηση και η επιλογή του θέματος αποτελούν μια αρκετά απαιτητική και δύσκολη διαδικασία που ενδέχεται να επηρεαστεί από πολλούς παράγοντες οι οποίοι αλληλοσυνδέονται μεταξύ τους.

Εξίσου σημαντικά κριτήρια είναι η πρωτοτυπία του θέματος, η αναφορά σε κάποιο επίκαιρο ή σημαντικό θέμα ακόμη κι αν δεν είναι επίκαιρο, η δυνατότητα εξέτασης του από επιστημονική σκοπιά κι αν υπάρχει σύγχρονη βιβλιογραφία γι' αυτό και τέλος η δυνατότητα διεξαγωγής της έρευνας και το κατά πόσο αυτή είναι εφικτή.

4.4 ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΣΤΗ ΛΕΣΒΟ

Τέσσερα περίπου χρόνια μετά την απότομη ροή των προσφύγων από την εμπόλεμη ζώνη της Συρίας, όπου μαζί τους έμπαιναν ανεξέλεγκτα στην Ελλάδα μετανάστες

ακόμη και από το Αφγανιστάν και το Πακιστάν, παρουσιάζει σημαντικό ενδιαφέρον, να διαπιστώσει κάποιος το πώς έχει διαμορφωθεί η τοπική κοινωνία στο νησί της Μυτιλήνης, αλλά και ποιες είναι οι συνθήκες διαβίωσης, γενικότερα, στα νησιά.

Στην έρευνα αυτή αφού ακούσαμε τους κατοίκους του νησιού, αλλά και παράγοντες του τόπου και έγινε εύκολα αντιληπτό ότι οι κίνδυνοι για την κοινωνική ανωμαλία, την συμφύρση της περιοχής, τον διχασμό και των ανεξέλεγκτων καταστάσεων είναι προ των πυλών.

Το περισσότερο επικίνδυνο είναι ότι κάποιιοι επιθυμούν να κρύψουν το πρόβλημα κάτω από το χαλί και για το λόγο αυτό «κλείνουν» τα στόματα με εκβιασμούς και φορούν ταμπέλες «ακραίων συμπεριφορών» σε οποιοσδήποτε τολμούν να εκφράσουν την ανησυχία τους.

Το γεγονός ότι περίπου είκοσι χιλιάδες μετανάστες και πρόσφυγες, βρίσκονται στα νησιά μας τη σήμερον ημέρα, σύμφωνα με έγκριτα στοιχεία, είναι από μόνο του βαρύ, για μια κοινωνία η οποία έχει γονατίσει από την οικονομική κρίση και που βλέπει τα ίδια της τα παιδιά να γίνονται οι ίδιοι μετανάστες σε άλλες χώρες. Βαρύ και ανεπίτρεπτο είναι, για οποιονδήποτε εκφράζει την άποψή του για τους κινδύνους τους οποίους μπορεί να γεννήσει το μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα, να κινδυνεύει από διάφορους χαρακτηρισμούς και από τις συνέπειες του αντιρατσιστικού νόμου που δεν ψηφίστηκε τυχαία πριν από το ξέσπασμα των μεγάλων και ανατρεπτικών ροών.

4.5 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ερ.: Ανταποκρίθηκε ικανοποιητικά στο μεταναστευτικό ζήτημα ο Δήμος Λέσβου;

Απ.: Ουσιαστικά ο Δήμος δεν είχε καμία τυπική υποχρέωση έναντι του λαθρομεταναστευτικού. Η ουσιαστική του υποχρέωση ήταν να προστατέψει τον πολίτη από το χάος που θα μπορούσε να είχε επικρατήσει εάν δεν έκανε κανείς τίποτα κι αν δεν ήταν το Κέντρο του Καρά Τεπέ, να μπορούσε να απαλύνει λίγο τον πόνο της Μόριας, να συντονίζει με οποιονδήποτε τρόπο γινόταν τις Μ.Κ.Ο., να μιλήσει με κόσμο, να διεθνοποιήσει το ζήτημα, να δείξει στον κόσμο τι γίνεται. Δεν υπήρχε ούτε καν Υπουργείο Μετανάστευσης, που σημαίνει ότι δεν υπήρχε κάποιος που να πει τι συμβαίνει και ήταν όλα εκτός ελέγχου

Ερ.: Πως ανταποκρίθηκε ο κόσμος;

Απ.: Έβλεπαν οικογένειες και παιδιά... Ο συριακός εμφύλιος είναι πάνω από δέκα χρόνια και οι άνθρωποι αυτοί αποφάσισαν να φύγουν τα τελευταία έξι με επτά χρόνια γιατί η κατάσταση έγινε ανυπόφορη, έτσι αυτοί οι άνθρωποι ήθελαν μια σιγουριά εκεί που πάν όστε να μην τους γυρίσουν πίσω γιατί αν τους έδιωχναν πίσω μπορεί και να τους σκότωναν. Και γι' αυτό το λόγο είχαν πεντακόσια ευρώ στις τσέπες, πλήρωσαν πάρα πολλά και ήθελαν να φέρουν τις οικογένειές τους στην Ευρώπη. Αυτό το πράγμα, κανένας Λέσβιος δεν το αγνοούσε (εκτός από πολύ λίγους, ο καθένας έχει την άποψή του), αλλά δεν κατηγορήσε κανένας και τους πρόσφυγες, παρόλο που έγιναν πολλά και άσχημα περιστατικά. Τον προηγούμενο Σεπτέμβριο έγιναν συγκρούσεις στο λιμάνι κι αυτό ήταν υπαιτιότητα όχι κάποιας δημοτικής ή τοπικής αρχής. Υπήρχαν εννέα χιλιάδες άτομα μέσα σε ένα λιμάνι που σε φυσιολογικές συνθήκες δεν εξυπηρετεί πάνω από δυόμιση χιλιάδες άτομα.

Ερ.: Πότε ήρθε η πρώτη βοήθεια;

Απ.: Η πρώτη ουσιαστική βοήθεια ήρθε τον Σεπτέμβριο του 2015, από Μ.Κ.Ο. και την Ύπατη Αρμοστεία. Οι μεγάλες Μ.Κ.Ο. έμειναν όλες ολόκληρο το 2015 και το μισό το 2016. Υπήρχαν 120 οργανώσεις. Ουσιαστικά η παρουσία του ελληνικού κράτους επισημοποιήθηκε όταν άλλαξε η γενική γραμματέας και ανέλαβε ο κ. Μουζάλας. Μετά , από Γενική Γραμματεία έγινε Υπουργείο Μεταναστευτικής

Πολιτικής. Όταν άρχισε να λειτουργεί το hot spot της Μόριας (ενώ είναι χώρος του Δήμου, τα έξοδα είναι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής) και γενικώς να φτιάχνονται οι εγκαταστάσεις, εκεί μπορούμε να πούμε ότι ξεκίνησε η έκτακτη χρηματοδότηση, τον Νοέμβριο του 2015. Τα χρήματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ήταν διαθέσιμα από τον Νοέμβριο του 2015, ως τόσο ξεκινήσαμε να τα διαχειριζόμαστε από τον Ιανουάριο του 2016.

Ερ.: Ποιος ήταν ο ρόλος του Λιμενικού;

Απ.: Το Λιμενικό, αρχικά ήταν υπεύθυνο για τις καταγραφές αλλά έπρεπε να γίνει από διαφορετική αρχή η καταγραφή γιατί ήταν πολύ μεγάλο το βάρος. Στην αρχή ήταν πολύ μεγάλη η πίεση για το Λιμενικό, αργότερα συστάθηκε αρμόδια υπηρεσία και ανέλαβε κανονικά τις καταγραφές. Από 'κει και έπειτα το Λιμενικό μαζί με τη Frontex έχει περισσότερα σκάφη και προσωπικό, κάνει περιπολίες και είναι υπεύθυνοι για την έρευνα και τη διάσωση.

Ερ.: Ποια είναι η κατάσταση που επικρατεί σήμερα;

Απ.: Σήμερα καταφθάνουν 150 – 200 άτομα ανά πέντε ημέρες, ένας αριθμός διαχειρίσιμος. Το ουσιαστικό πρόβλημα σήμερα είναι ότι δεν κινούνται γρήγορα οι διαδικασίες του ασύλου έτσι ώστε κάποιος που αιτείται για άσυλο να πάρει αρνητική ή θετική απάντηση μέσα σε τέσσερις μήνες και να ξέρει αν θα επιστρέψει πίσω στην Τουρκία αν πάρει αρνητική απάντηση ή όχι. Το θεμιτό είναι να διατηρηθεί, στο hot spot, ένας σταθερός πληθυσμός, δύομιση χιλιάδων ατόμων που μπορούν να φιλοξενηθούν σε καλές συνθήκες διαβίωσης. Είναι θέμα διαδικαστικό που αν προχωρήσει γρήγορα, η κατάσταση θα εξομαλυνθεί.

Ερ.: Είχατε θέματα ιατρικής περίθαλψης;

Απ.: Υπήρχαν τοποθετημένοι γιατροί οι οποίοι δεν πληρώνονταν και έφυγαν, επέστρεψαν πάλι τώρα. Οι γιατροί είναι απαραίτητοι για τη διαδικασία του ασύλου. Αν δεν υπάρχει γιατρός δεν προχωράει η διαδικασία ασύλου. Κάποια πράγματα είναι πρακτικά. Ο ίδιος ο Υπουργός παραδέχτηκε ότι δεν υπήρχαν διερμηνείς για να βοηθήσουν επικουρικά στην κατάσταση. Υπήρχαν είκοσι δύο άτομα διερμηνείς για την υπηρεσία πρώτης υποδοχής.

Ερ.: Υπήρχε συνεργασία της Κεντρικής Διοίκησης κι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης;

Απ.: Υπήρχε καλή συνεργασία απλά κάποια πράγματα που ζητήθηκαν δεν έγιναν ποτέ. Όσες φορές ζητήσαμε ακρόαση, έγινε αλλά οι ουσιαστικές παρεμβάσεις ήταν λιγοστές. Ακόμη και τώρα που έχει αλλάξει ο Υπουργός, τώρα έχει αναλάβει ο κ. Βίτσας, είπαν ότι θα μείνουμε με λιγότερους από πέντε χιλιάδες αιτούντες ασύλου μέχρι τον περασμένο Σεπτέμβρη κι όντως έτσι έγινε. Το αποτέλεσμα δεν έχει φανεί ακόμη, όντως έχει λιγότερο κόσμος η Μόρια, αλλά θεαματικά αποτελέσματα δεν είδαμε. Πολλές φορές έχουμε καταθέσει αιτήματα αλλά δεν πραγματοποιήθηκαν εγκαίρως.

Ερ.: Τι βλέψεις υπάρχουν για το μέλλον;

Απ.: Ελπίζουμε να φτάσουμε στα εκατό πενήντα άτομα. Ελπίζουμε να ολοκληρωθεί η διαδικασία κι αυτό θα έχει ως επακόλουθο να βελτιωθούν και οι συνθήκες για τους ανθρώπους που μένουν στη Μόρια, αλλά και για τους ντόπιους. Αν μείνουν δυόμισι χιλιάδες άτομα στη Μόρια, αυτόματα είναι και καλύτερος ο έλεγχος, η ασφάλεια και η αστυνόμευση είναι επαρκής και όλες οι διαδικασίες επιτυγχάνονται πολύ πιο γρήγορα.

Ερ.: Επομένως, καταλήγουμε ότι πρέπει να γίνουν πιο ταχείς οι διαδικασίες. Γιατί δεν τους στέλνουν σε άλλες χώρες;

Απ.: Το ζήτημα είναι ότι δεν μπορούν να πάρουν όλοι άσυλο, αυτό είναι δεδομένο. Κάποιοι πρέπει να γυρίσουν πίσω, έτσι ώστε να παραμείνουν όσοι δικαιούνται άσυλο και να πάρουν όλες οι χώρες από έναν μικρό πληθυσμό. Πριν λειτουργήσουν οι επιστροφές, καμία χώρα δεν θέλει άτομα.

Ερ.: Υπήρξε κάποια πρωτοβουλία του Δήμου, που δεν ήταν στις αρμοδιότητές του;

Απ.: Το κοινό κοιμητήριο των μεταναστών για το οποίο δεν έχει δοθεί άδεια ακόμα.

4.6 Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΥ ΣΤΗ ΛΕΣΒΟ

Η πολιτική αντιμετώπισης του μεταναστευτικού ζητήματος στη Λέσβο περιελάμβανε τη δημιουργία μιας συντονιστικής επιτροπής καταγραφής και συντονισμού αλλά και αξιολόγησης των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων οι οποίες λειτουργούσαν στη Μυτιλήνη και είχαν αναλάβει την αντιμετώπιση των θεμάτων που προέκυπταν από τις προσφυγικές και τις μεταναστευτικές ροές.

Η επιτροπή αποτελούνταν από τον Γενικό Γραμματέα Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, τον Δήμαρχο Λέσβου, τον Κεντρικό Λιμενάρχη Μυτιλήνης, τον Αστυνομικό Διευθυντή Λέσβου και από τον Πρόεδρο του Ιατρικού Συλλόγου Λέσβου.

Βασικό έργο της προαναφερόμενης επιτροπής ήταν και παραμένει:

- Η καταγραφή, η ταυτοποίηση και η διαπίστευση όλων των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και των ανεξάρτητων εθελοντών, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στο νησί, με σκοπό τη συνδρομή τους στην αντιμετώπιση των προβλημάτων τα οποία δημιουργήθηκαν και εξακολουθούν να δημιουργούνται από τις προσφυγικές και τις μεταναστευτικές ροές.
- Η αξιολόγηση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων με βάση το καταστατικό το οποίο έχουν στην κατοχή τους και των άλλων στοιχείων εγγράφων και δικαιολογητικών τα οποία θα κατατεθούν στην Επιτροπή κατόπιν σχετικού αιτήματος της.
- Η συνδρομή στην οργάνωση της δράσης τους στο νησί της Μυτιλήνης με βάση τις ανάγκες οι οποίες δημιουργούνται κάθε φορά από τις προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές.
- Η έγκριση θα αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για την ένταξή τους στο σχετικό Μητρώο και στην ανάπτυξη του έργου τους.
- Η κατάταξή τους σε τομείς δράσης τόσο χωροταξικά όσο και λειτουργικά και παροχής υπηρεσιών μετά την αξιολόγησή τους.

- Ο διαρκής συντονισμός και έλεγχος της δράσης των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και των ανεξάρτητων εθελοντών.
- Και τέλος η πληροφόρηση με κάθε μέσο των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων για την υποχρέωση καταγραφής τους και την έγκριση της δράσης τους.

Σειρά μέτρων, επίσης, για την αντιμετώπιση της κατάστασης η οποία είχε δημιουργηθεί από τις ροές είχε ανακοινώσει και ο αναπληρωτής υπουργός αρμόδιος σε θέματα μεταναστευτικής πολιτικής κ. Μουζάλας, που επισκέφθηκε τους καταυλισμούς στον Καρά Τεπέ και στη Μόρια αλλά και στο λιμάνι της Μυτιλήνης και ανακοίνωσε τα παρακάτω, που ίσχυσαν από την επόμενη ημέρα κι όλας.

- Δυο δρομολόγια πλοίων από Μυτιλήνη προς τον Πειραιά πέρα των πλοίων της γραμμής. Στο λιμάνι της Μυτιλήνης θα εδρεύει μόνιμα και ένα τρίτο πλοίο. Σε αυτό θα μπαίνουν και θα μένουν οι πρόσφυγες οι οποίοι ταυτοποιούνται και παραμένουν έως συμπλήρωσης του αριθμού των 2.500 επιβατών και αναχώρησης του εκάστοτε πλοίου.
- Αύξηση της δυνατότητας ταυτοποίησης των μεταναστών. Ήδη στο νησί κατέφθασαν 60 στελέχη της ΕΛ.ΑΣ και του Λιμενικού Σώματος με ειδικό εξοπλισμό.
- Ενεργοποίηση του Στρατού, που θα φτιάχνει καθημερινά ψωμί, ενώ προσωπικό του θα αξιοποιηθεί για τη δημιουργία καινούργιου χώρου υποδοχής στο στρατόπεδο στη βορειοανατολική Λέσβο. Νέα μέτρα για την αντιμετώπιση της αθρόας έλευσης προσφύγων (<http://www.thepaper.gr/mitilini-nea-metra-gia-tin-antimetopisi-tis-athroas-elefsis-prosfigon/>, Ημερομηνία Πρόσβασης: 12/02/2019).

4.7 ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ

Στις χώρες υποδοχής των προσφύγων προκύπτει μια περίπλοκη μεταναστευτική κατάσταση για το μεμονωμένο πολίτη εννοώντας τον μόνιμο κάτοικο του νησιού, στην προκειμένη περίπτωση. Υπήκοοι ενός άγνωστου πολιτισμικού κόσμου συναντούν «ντόπιους». Πολλοί από τους «ντόπιους» θεωρούν το γεγονός αυτό ως ένα πολιτισμικό εμπλουτισμό, άλλοι αντιλαμβάνονται τις δημογραφικές αλλαγές των τελευταίων χρόνων ως απειλή και αντιδρούν με εχθρότητα, βία και φόβο κατά του «ξένου». Έτσι έγινε και στη Λέσβο. Ενώ υπήρξαν άνθρωποι που ‘αγκάλιασαν τους μετανάστες, υπήρξε και η αντίπερα όχθη.

Η Ελλάδα, από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 άρχισε να γίνεται χώρα υποδοχής των μεταναστών. Με την άφιξη χιλιάδων οικονομικών και πολιτικών προσφύγων, στην αρχή με κατεύθυνση προς την υπόλοιπη Ευρώπη, στη συνέχεια με εμφανή πρόθεση να εγκατασταθούν μόνιμα στην Ελλάδα, άλλαξαν «οι εσωτερικές ισορροπίες και το κοινωνικό ισοζύγιο» της χώρας.

Οι κοινωνικές και πολιτισμικές αλλαγές στην ελληνική κοινωνία δεν άφησαν ανεπηρέαστο και το σχολείο. Ο βασικός προβληματισμός που κατέχει σήμερα τις χώρες υποδοχής μεταναστών επικεντρώνεται στο κατά πόσον οι κοινωνίες είναι «ώριμες» να δεχτούν το μεγάλο όγκο των μεταναστών και κυρίως κάτω από ποιες προϋποθέσεις και με ποιες ενέργειες είναι δυνατόν οι μετανάστες να ενταχθούν στην κοινωνία της χώρας υποδοχής, ώστε η συνύπαρξη με τους ντόπιους να είναι ομαλή.

Προβληματίζει, η κοινωνική ένταξη των μεταναστών, η οποία δείχνει πώς «μεταβάλλονται οι σχέσεις τους ατομικά αλλά και συλλογικά, σε επίπεδο κοινοτήτων με τον πληθυσμό της χώρας υποδοχής». Η ύπαρξη και η λειτουργία του εθνικού κράτους γενικά μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι είναι το δομικό χαρακτηριστικό που δημιουργεί και τις κοινωνικές ομάδες με βάση το κριτήριο της εθνικότητας. Ο χωρισμός «εμείς-αυτοί», «γηγενείς-ξένοι» διαμεσολαβείτε από το κράτος και νομιμοποιεί την προνομιακή μεταχείριση της πρώτης ομάδας και τον αποκλεισμό ή την «αποδοχή» της δεύτερης και κανονίζει τον τρόπο επικοινωνίας και επίλυσης των μεταξύ τους διαφορών (Πετράκου, Η., 2001).

Συμπεράσματα

Αν ορίσει κανείς ως παράδειγμα μεταναστευτικής πολιτικής την μέχρι τώρα πορεία της Ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής, χωρίς αμφιβολία ο ρόλος και η συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διαχείριση του προσφυγικού και της μετανάστευσης είναι καθοριστικός. Η ευρωπαϊκή πολιτική μετανάστευσης προκύπτει ως μια ανάγκη λόγω του υπερεθνικού χαρακτήρα του φαινομένου της μετανάστευσης. Η είσοδος, η παραμονή και η γεωγραφική κινητικότητα των πολιτών τρίτων χωρών στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν είναι δυνατό να ρυθμιστούν μόνο από εθνικές πολιτικές.

Ουσιαστικά η αποτελεσματικότητα μιας εθνικής πολιτικής μετανάστευσης συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με τις πολιτικές που ασκούνται στα υπόλοιπα κράτη μέλη. Η αλληλεξάρτηση αυτή είναι ιδιαίτερα εμφανής στην περίπτωση των παράνομων μεταναστών και των αιτούντων πολιτικό άσυλο, όπου η αυστηρότητα ή η ελαστικότητα των σχετικών ρυθμίσεων μπορούν να δημιουργήσουν ουσιαστικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με το μόνιμο και το προσωρινό χαρακτήρα της μετανάστευσης.

Το γεγονός αυτό δυσκολεύει τη ρύθμιση της μετανάστευσης αφού προσδίδει ένα διαφορετικό χαρακτήρα στα διάφορα κράτη μέλη, στο βαθμό που κάποια από αυτά τείνουν να αποτελέσουν εστίες μόνιμης εγκατάστασης, κάποια παρουσιάζονται ως εστίες διακίνησης και άλλα ως εστίες παροχής ασύλου.

Η περίπτωση της Λέσβου επιβεβαιώνει τα όσα έχουν λεχθεί παραπάνω μιας και στα νησιά γενικότερα τα οποία επλήγησαν από το μεταναστευτικό έχει γίνει η πλήρης εφαρμογή των ευρωπαϊκών πολιτικών για τη μετανάστευση.

Με βάση αυτήν την αποδοχή μια σύγχρονη μεταναστευτική πολιτική πρέπει να επιδιώκει την αύξηση των θετικών συνεπειών της μετανάστευσης και την εξάλειψη των αρνητικών. Η υποδοχή των ανθρώπων που ζητούν άσυλο υπάγεται σε διαφορετική λογική που υπακούει τόσο σε ανθρωπιστικές όσο και σε ηθικές παραμέτρους.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία, εκπονήθηκε στα πλαίσια της ολοκλήρωσης των προϋποθέσεων προκειμένου να ληφθεί το πτυχίο μας από το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό ίδρυμα Καλαμάτας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κόντης, Α. (2005). Η πολιτική ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα», στο Κόντης Α., Πετράκου Η., Τάτσης Ν., Χλέπας Ν., Ευρωπαϊκή και Ελληνική Πολιτική Ασύλου. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης σελ.122-123
- Λινάρδος, Π. – Ρυλμόν (2003). Η αναγκαιότητα μιας νέας προσέγγισης της μετανάστευσης. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης σελ. 54,62
- Ζωγραφάκης, Στ. - Κόντης, Α. & Μητράκος, Θ. (2009). Τα βήματα των μεταναστών στην ελληνική οικονομία. Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής σελ. 12
- Κατσούνης, Ι. (2013). Η μεταναστευτική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Εναρμονισμός και αποκλίσεις, Διπλωματική εργασία, ΠΜΣ Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιά. Κόντης, 2016. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ 143 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΙΑ 2016, Αθήνα σελ.91
- Λαυρέντζος, Α. (2016). Σιωπηρή άλωση το δημογραφικό και το μεταναστευτικό πρόβλημα της Ελλάδας. 1η έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Πραγματεία σελ.225
- Λυγερός, Κ. (2016). Η Εισβολή των Αμάχων. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Ε. Πατάκη σελ. 32-35
- Αμίτση, Γ., Λαζαρίδη, Γ.(2001). Νομικές και κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις της μετανάστευσης στην Ελλάδα, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση σελ.143
- Τσέλιος, Δ. (2016). Διαχείριση Ανθρωπιστικής Βοήθειας από τη ΔΙ.Π.ΥΛ. σελ. 8
- Πετράκου, Η. (2009). Η κατασκευή της μετανάστευσης στην ελληνική κοινωνία. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα,σελ. 187,189,202

- Μπάγκαβος, Χρ. – Παπαδοπούλου, Δ., (2003). Μεταναστευτικές τάσεις και ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική. Αθήνα. Εκδόσεις ΙΝΕ/ΓΣΕΕΑΔΕΔΥ, σελ. 58
- Τριανταφυλλίδου, Α. (2005). Ελληνική Μεταναστευτική Πολιτική. Προβλήματα και κατευθύνσεις. Αθήνα. Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής (ΕΛΙΑΜΕΠ), σελ.378
- Σπυροπούλου, Γ. Χριστόπουλος, Δ. (2016). Προσφυγικό: Θα τα καταφέρουμε; Ένας απολογισμός διαχείρισης και προτάσεις εξόδου. Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου, Ίδρυμα Θεμιστοκλή Δημητρίου Τσάτσου. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση σελ.261
- Ύπατη Αρμοστεία, (2012). Οι Πρόσφυγες του Κόσμου: Σε αναζήτηση αλληλεγγύης, UNHCR, σελ.19
- Bash, E. (2015a). Σύμβαση για το καθεστώς των Προσφύγων. PhD Proposal, σελ.22
- Sciortino, G. (2000) Toward a political sociology of entry policies: conceptual problems and theoretical proposals, Journal of Ethnic and Migration Studies,σελ.154
- Τσαλαμπούνη, (2012) Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: το ρυθμιστικό πλαίσιο σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο η πρακτική σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ο ρόλος των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων,σελ.32
- Τσαρδανίδης, (2009) «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και οι ελληνικές επιχειρήσεις στην Νοτιοανατολική Ευρώπη. Σύνδεση με οικονομική και δημόσια διπλωματία» Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ.99

- Τσιλιώνης, (2013) Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στη σύγχρονη πραγματικότητα & η εφαρμογή της από την Εθνική Τράπεζα, Μεταπτυχιακή Εργασία, Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας,σελ.17
- Ager A., Strang A. (2008), “Understanding integration: a conceptual framework”, Journal of Refugee Studies,σελ.42
- Πετράκου Η. (2001), Η κατασκευή της μετανάστευσης στην ελληνική κοινωνία“, in: Μαρβάκης Αθ. Παρσανόγλου Δ. Παύλου Μ. Μετανάστες στην Ελλάδα, Αθήνα,σελ.38

ΑΡΘΡΑ ΑΠΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- Ο ρόλος της μετανάστευσης στην Ευρωπαϊκή αγορά εργασίας και ειδικότερα στις εργασιακές σχέσεις και η περίπτωση της Ελλάδας, Άρθρο περιοδικού, Καρασκαβόγλου Π., Επιθεώρηση εργασιακών σχέσεων, τεύχος 26, Απρίλιος 2002
- Τσιούκας, Γρ. (2009). «Αλλοδαποί πληθυσμοί στην Ελλάδα: Κατηγορίες και αριθμητικά δεδομένα», Σύγχρονα θέματα, Περίοδος Β΄, Χρόνος 31ος, Τεύχος 107, Οκτώβριος - Δεκέμβριος, σ. 47-55.
- Στ. Γκρίτζαλης, (2017), Έρευνα για το προσφυγικό, Εφημερίδα “Η Καθημερινή”, 15 Σεπτεμβρίου, σελ. 12,13

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΠΟΥ ΑΞΙΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

- Το φαινόμενο της Μετανάστευσης
(http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1852)

- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες (2008-09). Προστατεύοντας τους πρόσφυγες και ο ρόλος της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες. Αθήνα. Διαθέσιμο στο: <https://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/General/PDF-LOW.pdf>
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες (2015). Global Report 2015. Διαθέσιμο στο: <http://www.unhcr.org/574ed4904.html>
- Οι εξελίξεις στο προσφυγικό-μεταναστευτικό ζήτημα και η Ελλάδα(https://www.huffingtonpost.gr/kostastyrogiannis/_3902_b_9129222.html?ec_carp=1478406445436028469)
- Μεταναστευτικό ζήτημα: αποσαφήνιση βασικών εννοιών <https://frapress.gr/2016/03/metanasteutiko-zhthma-aposafinisi-vasikwn-ennoiwn/>
- Διεθνείς-Οργανισμός-Μετανάστευσης <http://www.ypes.gr/el/AINEIAS/etairoi/dom/>,
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, <http://ekke.gr/main.php?id=302>
- Νέα μέτρα για την αντιμετώπιση της αθρόας έλευσης προσφύγων <http://www.thepaper.gr/mitilini-nea-metra-gia-tin-antimetopisi-tis-athroas-elfsis-prosfigon/>

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: <https://www.iapopsi.gr/epipleon-cheira-voitheias-47-3-ekat-eyro-apo-tin-ee-gia-prosfiges-metanastes/>

Εικόνα 2: <https://www.mikrometoxos.gr/ypati-armosteia-oie-peripoy-4-000-metanastes-echoyn-elthei-fetos-stin-ellada/mytilini-prosfiges-kai-metanastes/>

